

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^E JAARGANG

WOENSDAG 24 JANUARI 1934

No. 943

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schälthuis, Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.

INHOUD.

	Blz.
DE BEGROTING VAN HET LANDBOUWCRISSIFONDS door Ir. A. Baars	100
Lijdelijk beleid door C. Vermey	103
De suikerhandel in 1933 door A. Volz	104
De Rijksmiddelen over December 1933	108
Conversie Indische Dollarleeningen door C. A. Klaasse ..	109
AANTEKENINGEN:	
Het verkeer in de Rotterdamsche haven	110
Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereniging voor de Suikerstatistiek	111
Compensatie en Clearing	112
INGEZONDEN STUKKEN:	
Arbeidsbesparing en werkloosheid	114
MAANDCIJFERS:	
Emissies in December 1933	114
Overzicht der Rijksmiddelen	114
STATISTIEKEN	115—118
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

23 JANUARI 1934.

Veel verandering valt er van de geldmarkt niet te melden. Den eersten dag van deze week zag het er naar uit, of de disconto-koersen wat zouden aantrekken; behalve de korte, lagen alle termijnen ongeveer $\frac{1}{8}$ pCt. hooger in de markt. Den volgenden dag bleek al spoedig, dat de stijging niet doorzette. Er kwam een aanbod van geld op de prijzen, die den voorgaanden dag bereikt waren. Verder vielen er geen veranderingen meer te constateeren; de notering voor privaat-disconto bleef $\frac{1}{2}$ pCt. call, voor zoover te plaatsen, $\frac{1}{4}$ pCt. en prolongatie 1 pCt.

Na het bekend worden van Roosevelt's boodschap aan het congres werden i.l. Dinsdag op de wisselmarkt de openingskoersen voor Dollars vol spanning tegemoetgezien. Als eerste prijs werd 1.52 $\frac{1}{2}$ genoemd, en hoewel men zich eerder op het tegenovergestelde had voorbereid, trok de notering langzaam aan en kwam dien dag tenslotte op 1.55 $\frac{1}{4}$. De geheele week viel er verder een zekere stabiliteit waar te nemen; de koers bleef rond de 1.55 schommelen, slot 1.55 $\frac{1}{2}$. In Londen openen Dollars op 5.15 om geleidelijk aan tot op 4.95 op te loopen; daarna bleef de notering rond de 5.— hangen, welke koers ook genoemd wordt als een punt, waarop men Dollar en Pond aan elkaar wil koppelen. Ponden openen hier op 7.85, verbeterden voorbijgaand tot 7.90 en liepen daarna tot op 7.76 terug, om zich verder rond de 7.80 te blijven bewegen; slot 7.77 $\frac{1}{2}$. Fransche Francs openen op 9.77 en liepen terug op 9.75 $\frac{1}{2}$; £/Fr. Frs. 80.80—79.70. Markten bleven flauw; zij bewogen zich tusschen de 58.90 en 59.—; slot 58.92. Belga's veranderden uiteindelijk maar weinig; 34.65. Zwitsersche Francs ongeveer 48.16. Scandinavië lager met het Pond: Kopenhagen 34.75, Oslo 39.05, Stockholm 40.10. Spanje en Italië onveranderd: 20.57 $\frac{1}{2}$ en 13.05. Canadeesche Dollars 1.54. Yen ca. 46 $\frac{1}{4}$.

Termijnponden en Termijndollars veranderden weinig; één- en drie-maands Ponden noteerden tenslotte $\frac{5}{16}$, drie-maands $\frac{11}{16}$ c. disagio. Dollars op deze termijnen $\frac{9}{16}$ resp. 1 $\frac{1}{2}$ disagio.

In gouden baren ging wel het een en ander om. Het was meermalen mogelijk om hier gekochte baren met voordeel in Londen te verkoopen, alwaar deze week groote partijen zijn omgezet en waar Amerika weder als koper is opgetreden. Zoodoende tracht men van de hoogere prijzen, die Amerika besteedt, te profiteren, daar directe verkoop naar Amerika niet mogelijk schijnt te zijn. Om te dien opzichte zekerheid te krijgen, moet men van uit Frankrijk een partijje goud naar New-York hebben verscheept, dat bij wijze van proef ten verkoop zal worden aangeboden. Mocht hiervoor inderdaad de hoogere prijs van \$34.45 betaald worden, dan zullen natuurlijk spoedig verdere verschepingen volgen. Waar bij de Banque de France goud vrij te koop is, zal er dus vraag naar Fransche Francs ontstaan, waardoor het hier te lande b.v. zou kunnen gebeuren, dat, wanneer de Franc boven de 9.78 komt, De Nederlandsche Bank goud zou moeten afgeven om de noodige Francs te forneeren. Bij een goudprijs in Amerika van \$34.45 en een Francs-koers van 9.78 komt men dan op een \$-notering van ca. 1.50 $\frac{1}{2}$, welke prijs natuurlijk ook op den \$-koers invloed zou uitoefenen, gezien de huidige beperktheid der markt. In gouden munten gaat weinig om; zij liggen eerder aangeboden: Eagles op 2.49 $\frac{1}{4}$, Sovereigns op 12.27.

DE BEGROTING VAN HET LANDBOUW-CRISISFONDS.

De thans ingediende begrooting van het Landbouw-Crisisfonds maakt het mogelijk een overzicht op te stellen van de economische beteekenis der steunmaatregelen voor den Nederlandschen Landbouw. Wij beperken ons daarbij tot de begrooting 1934, en laten de begrooting voor de periode 13 Augustus 1933, de datum van instelling van het Landbouw-Crisisfonds, tot het einde van het jaar buiten beschouwing. Daarmede is dan de overgangperiode geëlimineerd en kan men het oog richten op een tijdperk, dat uit het oogpunt van steunmaatregelen als „normaal” moet worden beschouwd.

Het eindbedrag van de begrooting van uitgaven van den gewonen dienst van het Fonds, f 162,2 miljoen, geeft niet het totaal van alle uitgaven weer, daar de steun aan de suikerbietencultuur *pro memorie* is geraamd in verband met het feit, dat de grootte van den steun op oogst 1934 nog niet is vastgesteld. Deze steun bedroeg in 1933 f 19,3 miljoen, zoodat, bij gelijkblijvende normen, een dergelijk bedrag aan de uitgaven van het Crisisfonds voor 1934 toegevoegd zal moeten worden. Men vindt dergelijke memorieposten met kwistige hand door de geheele begrooting heengestrooid; de raming der uitgaven voor 1934 telt er in het geheel 31. Wij begrijpen zeer goed, dat het in vele gevallen onmogelijk was eenige raming der te verwachten uitgaven te maken, vooral wanneer die samenhangen met wereldmarktprijzen, omtrent welker beloop iedere voorspelling voorbarig is. Dit neemt echter niet weg, dat dientengevolge het eindbedrag van de ingediende begrooting slechts een uiterst ruwe benadering kan zijn van de werkelijke inkomsten en uitgaven, waar ook aan de inkomstzijde meer dan de helft der posten voor memorie is aangehaald.

Voor zoover het zich derhalve thans laat overzien, zullen de uitgaven van het Fonds in 1935, inclusief een suikerbietensteun van b.v. f 15 miljoen, die wij dus iets lager dan verleden jaar hebben gekozen, f 177 à f 178 miljoen bedragen, terwijl het totaal der inkomsten van den gewonen dienst, inclusief een voordeelig saldo van het Fonds op 31 Dec. 1933 van f 13,6 miljoen, op rond f 180 miljoen is geraamd.

Ter dekking van deze uitgaven worden diverse heffingen geheven tot een door ons berekend bedrag van ruim f 164 miljoen, hetgeen f 15 miljoen meer is dan de raming der regeering. Het verschil ligt in de opbrengst der monopolierechten op granen, die blijkbaar in deze begrooting nog volgens de vroegere rechten is berekend, niet volgens de op 18 November 1933 vastgestelde, met ca. 50 pCt. verhoogde monopolierechten. Nemen wij de schatting van de hoeveelheid granen, die in 1934 zal worden ingevoerd, van de regeering over, dan is de opbrengst der monopolierechten volgens de thans geldende tarieven:

600.000 ton tarwe à f 15.—	f 9.000.000
160.000 „ rogge „ „ 50.—	„ 8.000.000
300.000 „ gerst „ „ 15.—	„ 4.500.000
30.000 „ haver „ „ 30.—	„ 900.000
960.000 „ mais „ „ 15.—	„ 14.400.000
Derivaten, 50 pCt. boven raming	„ 3.000.000
Totaal	f 39.800.000

Hierbij is nog niet gerekend op den invoer van rijst, boekweit en granen van mindere beteekenis, zoodat de monopolieheffingen stellig meer dan f 40 miljoen zullen opbrengen, vooral omdat de in te voeren hoeveelheden zeer laag zijn geraamd, gelijk wij zullen aantoonen.

Bij deze f 164 miljoen komen nog f 7 miljoen als bijdrage van het kapitaalfonds voor de vernietiging van vee, hetgeen eigenlijk beteekent, dat het verlies op die vernietiging tot dat bedrag door de opbrengsten in latere jaren zal worden gedekt, want van kapitaalvorming is hierbij natuurlijk geen sprake. Tenslotte het reeds vermelde overschot van f 13 miljoen, dat einde 1933 aanwezig was. Zonder dit over-

schot en overboeking van een deel van het verlies op de rundveevernietiging naar de kapitaalrekening zou het verlies van het Fonds in 1934 derhalve ca. f 15 miljoen bedragen. Thans kan men op een batig saldo rekenen, te gebruiken voor steunmaatregelen, buiten den steun aan de suikerbietenteelt, die *pro memorie* zijn vermeld.

Deze f 164 miljoen vormen echter niet het volle bedrag, dat het Nederlandsche volk voor steun aan den landbouw opbrengt. Immers, de werking van de steunmaatregelen bestaat voor een goed deel hierin, dat de binnenlandsche prijzen van diverse producten door vaststelling van richtprijzen zijn verhoogd. Daarbij is, hetzij door contingentteering of door andere maatregelen, (zooals voor tarwe de verplichting om 35 pCt. binnenlandsch product in het meel te vermalen en voor margarine de bijmenging van 25 pCt. boter) ervoor gezorgd, dat de geproduceerde hoeveelheid ook zooveel mogelijk in het binnenland wordt verbruikt. Door deze maatregelen betalen de consumenten voor diverse artikelen belangrijk hogere prijzen dan de wereldmarktprijzen, zonder dat zulks in de begrooting van het Landbouw-Crisisfonds tot uiting komt.

Het is evenwel mogelijk de bedragen, waarom het hier gaat, bij ruwe benadering te berekenen. Het tarwe-areaal heeft in het afgelopen jaar ca. 120.000 H.A. bedragen tegenover bijna 58.000 H.A. in 1931, toen de opbrengst ca. 2,4 miljoen H.L. bedroeg. Bij eenzelfde opbrengst per H.A. heeft de productie in 1933 derhalve 5 miljoen H.L. bedragen, hetgeen overeenkomt met ongeveer 360.000 ton (1 H.L. tarwe weegt gemiddeld 72 KG.). Het maximum kan, indien de oogst overvloedig is geweest, 375.000 ton bedragen. Nu komen daarvan ongeveer 30.000 ton ten laste van het Crisisfonds. Dat is een deel van de tarwe, die niet tot broodmeel wordt vermalen, en dus tegen den wereldmarktprijs plus f 1,50 monopolierechten, of tegen ongeveer f 4,50 moet worden verkocht. Zulks geschiedde ook in vroegere jaren, toen het verschil geheel werd gedekt, doordat de boeren den richtprijs van f 12.— per 100 KG. ontvingen, terwijl de meelfabrikanten daarvoor thans gemiddeld f 15,75 betalen. Blijkbaar is de tarwe-oogst in 1933 zoo groot geweest, dat zonder prijsverhoging voor de meelfabrikanten of verlaging van den richtprijs voor tarwe het verlies voor het tarwe-overschot niet meer kon worden gedekt, zoodat in 1934 f 2,5 miljoen daarvoor uit het Crisisfonds ter beschikking wordt gesteld. De overige 330.000 ton binnenlandsche tarwe, die tegen den prijs van f 12 worden afgenomen, brengen de boeren dus een winst op boven den wereldmarktprijs van 330.000 × f 90 of f 29.7 miljoen.

De hoeveelheid rogge, die voor consumptie ter beschikking zal komen uit oogst 1933 en invoer in 1934, kan op ruim 450.000 ton worden geschat. Daarvan rekent men, dat 340.000 ton gedenatureerd worden, waarvoor steun volgens het Crisisfonds wordt verleend (f 35 per ton). De Nederlandsche verbouwers van rogge zullen derhalve, daar de invoer 160.000 ton bedraagt, grootendeels niet voor voederdoeleinden bestemd, nagenoeg alle rogge laten denatureeren. Zij ontvangen dan voor de productie van 290.000 ton, boven den denaturatiesteun, nog f 15 per 1000 KG. in den vorm van de prijsstijging boven den wereldmarktprijs door de monopolierechten op ingevoerde gedenatureerde rogge, of ca. f 4,4 miljoen. Daar een belangrijk deel van de rogge in het eigen bedrijf wordt vervoerd en niet verkocht, reduceren wij dit bedrag tot de helft. Iets soortgelijks is het geval met haver, waarvoor het monopolierecht f 30 per ton bedraagt. Slechts een deel wordt hiervan verkocht, een ander deel in het eigen bedrijf verbruikt. Wij begrootten daarom het bedrag, dat als verhoogde prijs door koopers boven den wereldmarktprijs wordt betaald, op f 5 miljoen. Ook gerst verkeert in dezelfde omstandigheden, zoodat het totale bedrag, dat de Nederlandsche bevolking voor granen meer betaalt,

behalve datgene, dat als inkomsten van het Crisisfonds is berekend, op minstens *f* 40 miljoen kan worden begroot.

Een soortgelijke politiek wordt door de Varkenscentrale gevolgd, waarom de begroting van het Fonds dan ook een bedrag aanwijst van *f* 2.340.000 voor restitutie van den extra slachtaccijns en van een deel van den betaalden koopprijs aan exporteurs van varkens en varkensvleesch, terwijl op dezelfde gronden het verlies van de Varkenscentrale als exportrice van bacon en spek op *f* 10.174.900 wordt geschat. De heffing van 9 ct. per KG. slachtgewicht ten bate der Varkenscentrale zal *f* 11.700.000 opbrengen, dus er wordt op een slachtgewicht van 130 miljoen KG. gerekend. Hiervan gaat af het gewicht van het door particulieren uitgevoerde varkensvleesch, daar op de varkens, die voor rekening der Varkenscentrale worden uitgevoerd, deze heffing natuurlijk niet drukt. Het is niet anders dan door schatting vast te stellen, welk deel van het versche varkensvleesch en spek door particulieren wordt uitgevoerd en welk deel voor rekening der Varkenscentrale komt. Wij nemen aan, dat de particulieren een derde van de geheele hoeveelheid, dus ongeveer 10.000 ton, in 1933 hebben uitgevoerd en deze hoeveelheid in 1934 opnieuw zullen bereiken. De binnenlandsche consument verbruikt dan 120.000 ton, waarop hij het verschil tusschen den wereldmarktprijs en den richtprijs, van ongeveer 15 cent per KG. betaalt. De opbrengst is derhalve *f* 18 miljoen gulden, die de varkenshouders meer ontvangen.

Door de rundveevernietiging wordt vermoedelijk ook de prijs van rundvleesch opgedreven, maar gegevens daaromtrent ontbreken tot nu toe. Met de meerdere opbrengst der granen en varkens wordt het bedrag, dat de Nederlandsche bevolking aan heffingen en hogere prijzen ten bate van den Landbouw opbrengt, ca. *f* 222 miljoen. Wij ronden dit naar boven af, met het oog op de stijging der rundveeprijzen en andere kleine voordeelen voor de boeren, en komen tot een minimum van *f* 225 miljoen per jaar.

Het spreekt vanzelf, dat dit minimum alleen dan wordt bereikt, wanneer de thans van kracht zijnde richtprijzen en heffingen blijven bestaan, gelijk in de Memorie van Toelichting door den Minister wordt vooropgesteld. Intusschen moet men zich, bij de beoordeeling van de tegenwoordige situatie, aan het bestaande houden en veronderstellen, dat de vigeerende regelingen voor het geheele jaar 1934 zullen gelden. In dat geval is *f* 225 miljoen een minimum, dat vermoedelijk met een tien miljoen of meer zal worden overschreden.

De in 1934 in te voeren hoeveelheden der diverse producten, waarop monopolieheffingen bestaan, worden nl. laag geraamd. Wij begrijpen zeer wel, dat men zich niet aan te optimistische ramingen wil bezondigen, daar immers van landbouwzijde allicht aandrang om hooger en meerder steun zou volgen, wanneer de begroting van het Landbouw-Crisisfonds met een behoorlijk voordeelig saldo sloot. O.i. zijn de bedragen echter wel uiterst laag en voorzichtig geraamd. Men schat den invoer van granen in 1934 b.v. op 2,05 miljoen ton tegen 2,7 miljoen werkelijken invoer in 1933 en 3,1 miljoen ton in 1932. Nu zegt de regeering zelf in haar toelichting, dat van vermindering van het aantal kippen tot den herfst van 1934 wel geen sprake zal zijn. Is er dan nog vermindering van den varkensstapel noodig na de biggenafslachting van 1933, vragen wij ons af, daar de invoer van maïs volgens de raming slechts ongeveer drie vierden van dien van 1933 zal bedragen? Maïs komt toch als koeienvoer nauwelijks in aanmerking. Indien de invoer echter in 1934 een paar honderd duizend ton meer bedraagt dan door de regeering wordt geschat, zal zulks minstens *f* 3 miljoen extra aan graanmonopolierechten opbrengen. Ditzelfde percentage van invoer- en consumptievermindering van 25 is ook aangenomen bij de be-

rekening der heffing op fruit bij invoer en bij die van den accijns op rundvee en varkens. Hieruit volgt, dat het geheel een globale veronderstelling is; men heeft eenvoudig gezegd: laten wij aannemen, dat consumptie en invoer in 1934 met een vierde zal afnemen in vergelijking met het vorige jaar of met 1932. Het behoeft geen nader betoog, dat dit percentage wel zeer hoog is, en de werkelijkheid vermoedelijk minder ongunstig zal zijn. In dat laatste geval zullen de diverse heffingen heel wat meer opbrengen dan de ramingen.

Indien wij ons echter aan het cijfer van *f* 225 miljoen houden, omdat toch onmogelijk precies vooraf kan worden nagegaan, hoe hoog de bedragen zullen worden, kunnen wij thans vaststellen op welke wijze dit bedrag aan den Landbouw ten goede komt. De directe uitkeeringen bedragen in totaal *f* 115,2 miljoen. Voor den aankoop van het af te slachten vee ontvangen de landbouwers *f* 17,5 miljoen, welk bedrag geheel als subsidie is te beschouwen, omdat uit de cijfers blijkt, dat alleen de verwerkings- en distributiekosten voor vleesch in blik al even hoog zijn als de totale opbrengst. Deze is nl. op *f* 4,9 miljoen geschat, terwijl de verwerkingskosten, inclusief accijns ten bedrage van *f* 2 miljoen, op *f* 6,9 miljoen zijn geraamd. De *f* 17,5 miljoen, die voor den aankoop van vee worden uitgegeven, zijn derhalve geheel als verlies te beschouwen en dus als subsidie aan den Landbouw. Bovendien moeten nog de naar onze schatting *f* 15 miljoen suikerbietensteun voor oogst 1934 worden opgenomen, die in de begroting als een memoriepost voorkomen, zoodat het totale bedrag der directe uitkeeringen uit het Landbouw-Crisisfonds aan de landbouwers *f* 147,7 miljoen bedraagt. Hiervan zal *f* 1,5 miljoen voor eierensteun bij binnenlandschen afzet (in de memorie van toelichting staat abusievelijk *f* 2,5 miljoen), slechts „in alleruiterste noodzaak” ter beschikking worden gesteld.

Een bedrag van ca. *f* 16,5 miljoen wordt als directe exportsubsidie, of als restitutie van heffingen enz. bij export ter beschikking gesteld. Tot deze categorie behooren ook de subsidies voor koelhuisboter en het verlies van de Crisis-Zuivel Centrale, die mede bij te groot aanbod boter aankoopt om die later weer van de hand te doen; voorts het verlies van de Varkenscentrale op export, de kosten voor opkoop van bloembollen, e.d.

De personeelskosten bedragen ca. *f* 5 miljoen, waarbij wij die van de Varkenscentrale, die om administratieve redenen niet afzonderlijk zijn opgegeven, op ruim *f* 1 miljoen hebben getaxeerd.

Resumeerende, krijgen wij derhalve de volgende verdeling van de steunbedragen.

Direct van consument aan producent	ca. <i>f</i> 61 miljoen
Directe steun uit het Crisisfonds	„ „ 147,7 „
Exportsubsidies, e.d.	„ „ 16,5 „
Administratiekosten	„ „ 5 „
Overige kleine kosten	„ „ 0,8 „
Totaal	ca. <i>f</i> 231 miljoen
Af bijdrage van <i>f</i> 7 miljoen uit het kapitaal-fonds voor veevernietiging	„ „ 7 „
	rest <i>f</i> 224 miljoen

De bijdrage uit het kapitaal-fonds beteekent, dat de consument dit bedrag niet in 1934 betaalt, maar geleidelijk in den loop van een aantal volgende jaren, terwijl het thans uit de schatkist voorlooppig wordt voorgeschoten. Wij komen derhalve langs twee wegen, zoowel langs dien der inkomsten als langs dien der uitgaven, tot nagenoeg hetzelfde bedrag van *f* 225 miljoen. Om de landbouwers het volle recht te doen wettigvaren zullen wij daarvan de *f* 5 miljoen aftrekken, die niet hen, maar de toezichthoudende ambtenaren ten goede komen, en ons tot het bedrag van *f* 220 miljoen bepalen.

In de E.-S. B. van 13 Dec. 1933 heeft Dr. Van der Valk een berekening gepubliceerd van den druk, die door de agrarische steunmaatregelen op de inkomens

werd gelegd. Hij ging hierbij uit van het toenmaals bekende eindbedrag van f 162 miljoen der begroting van het Landbouw-Crisisfonds. Nu wij in staat zijn den totalen steun te berekenen, en deze f 220 miljoen blijkt te bedragen, moeten de daar gevonden percentages dus in dezelfde verhouding worden verhoogd. Bovendien vereischen zij nog een kleine correctie naar boven, omdat de landbouwende bevolking, die voor een deel eigen geteelde producten verbruikt, welke buiten het Crisisfonds vallen, (men denke b.v. aan huisslachten van varkens, zelfgeteelde aardappelen en groenten, enz.), een minder groot percentage van den druk draagt dan de stedelijke bevolking. Aannemende, dat die druk voor haar slechts twee derden bedraagt van dien der overige bevolking, vindt men, dat een derde van den druk op een vierde van de Nederlandsche bevolking (de landbouwbevolking), verdeeld moet worden over drie vierden, zoodat voor haar de druk met $\frac{1}{3} \times \frac{3}{4} \times \frac{4}{3}$ of met een negende toeneemt. Het percentage, waarmede de op blz. 965 van de E.-S. B. berekende cijfers vermenigvuldigd dienen te worden, bedraagt dus $\frac{220}{162} \times 1 \frac{1}{9}$ of ongeveer 1,5, en men vindt dan:

Een budget van f 900	wordt met 10,5 pCt. belast.
„ „ „ „ 1700	„ „ 9,6 „ „
„ „ „ „ 2500	„ „ 8,1 „ „
„ „ „ „ 4000	„ „ 6,0 „ „
„ „ „ „ 6000	„ „ 4,4 „ „

Voor al de lagere inkomens kunnen een dergelijke belasting niet verdragen. Vandaar dat consumptiebeperking het gevolg moet zijn, waarmede de regering dan ook terdege rekening heeft gehouden. De bevolking geeft niet, of niet veel meer uit voor agrarische producten dan voorheen het geval was, maar zij koopt veel minder voor hetzelfde bedrag.

Verdeelt men anderzijds den steun ruwweg gelijkelijk over alle zelfstandige landbouwers, dan komt men tot een zeer frappant resultaat. Volgens de volkstelling van 1930 waren 639.000 personen in landbouw en veeteelt werkzaam. De gegevens der werkloosheid doen ons zien, dat er ca. 89.000 bij een kas aangesloten landarbeiders zijn. Het totale aantal arbeiders ten plattelande is dus belangrijk hooger, gezien den betrekkelijk geringen omvang van de organisatie der landarbeiders. Indien wij daarom het aantal zelfstandige landbouwers op 500.000 stellen, zijn wij sterk aan den hoogen kant, want voor een groot deel werken zoons en dochters in het bedrijf der ouders mede.¹⁾ Omgeslagen over 500.000 zelfstandige boerenbedrijven beteekent de steun een bedrag van f 440 per jaar per hofstede.

Men kan dus kwalijk zeggen, dat de steun onbetekenend is. Integendeel, gezien den druk op het inkomen der niet-landbouwende bevolking, komt men eer tot de conclusie, dat wel het maximum uit den verbruiker wordt gehaald.

Echter dient men te bedenken, dat deze f 440 slechts een denkbeeld geven van de orde van grootte van den steun. Er is geen sprake van, dat iedere boer zooveel ontvangt. In de eerste plaats omdat de verschillende boerderijen sterk in grootte afwijken, en dan ook omdat de steun voor diverse landbouwproducten buitengewoon verschillend is.

Naar verhouding is de steun het hoogst voor de graancultuur. Wij aarzelen niet een richtprijs van f 12 voor tarwe exorbitant te noemen, hetgeen wij doen op grond van een vergelijking met de Amerikaanse tarweprijzen. Deze hebben de laatste maanden \$ 0,95 per bushel bedragen, hetgeen overeenkomt met \$ 3,50 per 100 KG. Dit bedrag in Dollars willen wij vergelijken, wat koopkracht betreft, met onzen richtprijs. De groothandelsprizen in de Ver. Staten

zijn sinds begin 1933 met 25 pCt. gestegen (zie de desbetreffende grafiek op blz. 53 van het „Economisch-Statistisch Kwartaalbericht“ van 17 Jan. jl.), de kleinhandelsprizen minder. Daar de boeren voor aanschaffing van materiaal, enz. met groothandelsprizen te doen hebben, voor huishoudelijke benodigdheden met kleinhandelsprizen, mogen wij de prijsstijging, of binnenlandsche devaluatie, op rond 16 pCt. stellen, en derhalve den papieren Dollar gelijk met f 2,10. De Amerikaanse tarweprijs komt dan overeen met f 7,35 per 100 KG. Hierbij komt nog de toeslag, betaald uit de heffing bij vermalen van tarwe, die evenwel niet groot is, daar een groot deel van die heffing voor verlies op den uitvoer wordt gebruikt. De Amerikaanse farmer ontvangt derhalve ten hoogste f 8 à f 8,25 per 100 KG. voor zijn uitstekende harde tarwe, welke prijs franco Chicago is berekend en derhalve verminderd moet worden met transportkosten, die vermoedelijk wel f 0,50 bedragen.

Ook bij een vergelijking met de Deutsche prijzen van 190 Mark, of ca. f 11.—, franco Berlijn, komt men tot het resultaat, dat onze richtprijs zelfs hooger is dan in het fel-protectionistische Duitschland, waar men erin is geslaagd in enkele jaren tijds een overproductie van granen te scheppen. Vrijwel hetzelfde geldt voor den steun aan rogge- en haverteelt, terwijl de bietensteun procentueel nog hooger is, daar de suikerprijs slechts ongeveer de verwerkingskosten der bieten in de suikerfabrieken dekt.

Daarentegen vermeldt de memorie van toelichting, dat de steun van f 5 miljoen voor den tuinbouw in 1933 slechts voldoende was om een vierde van het verschil tusschen opbrengst en richtprijzen te overbruggen. De toeslag wordt voor 1934 evenwel niet hooger dan f 6 miljoen gesteld, dus practisch blijft de onbevredigende toestand van 1933 gehandhaafd.

De richtprijs voor melk van 5¼ cent wordt met een steun van 2¼ cent nog niet bereikt. Hier bedraagt de toeslag dus ca. 80 pCt. van den vrijen prijs, bij tarwe ca. 150 pCt. Voor varkensvleesch kan de steun als 40—50 pCt. van den wereldmarktprijs worden aangenomen. De exportsteun van f 3,2 miljoen voor eieren kan op 10 à 15 pCt. van den exportprijs worden gesteld, terwijl de aardappelensteun ongeveer 30 pCt. van den vroegeren groothandelsprijs uitmaakt. De steunpercentages zijn dus zeer verschillend. Bij dit alles is rekening te houden met de verhooging van de prijzen van vee- en pluimveevoer voor die bedrijven, die zelf geen voeder produceeren, tengevolge van de monopolierechten, welke prijsverhoging eerst in 1934 ten volle zal worden gevoeld.

Juist in verband met de zeer hooge bedragen, waartoe de steun oploopt, en met den grooten druk, die daardoor op het volksinkomen wordt gelegd, lijkt ons de vraag gewettigd, of hierbij geen bezuinigingen mogelijk zijn. Wij doelen daarbij niet alleen op de royale richtprijzen voor granen, maar ook op de vraag, of alle landbouwers op gelijke wijze van dien steun moeten profiteren. Het komt ons voor, dat op gronden van billijkheid zeer wel een aflopend steunbedrag kan worden vastgesteld bij grootere bedrijven. Immers, een flinke tarweboer, met b.v. 30 H.A. tarwe uitzaai en een tarwe-opbrengst van ongeveer 900 quintalen, ontvangt aan steun f 8.100.—, terwijl zijn bedrijfskosten toch ongetwijfeld lager zullen zijn dan die van iemand, die slechts een paar H.A. tarwe heeft gezaaid, waarbij nog komt, dat de groote boeren bijna zonder uitzondering eigen boeren zijn, de kleinere in het algemeen pachters, die nog steeds op zeer zware pachtkosten zitten.

Ten aanzien van tarwe, die gecentraliseerd wordt afgenomen door de Tarwecentrale en van melk, die door zuivelfabrieken wordt verwerkt, lijkt ons een dergelijke regeling zeer wel uitvoerbaar zonder noodlozen administratieven omslag. Bij andere producten, gelijk varkens en eieren, die op de vrije markt worden verkocht, zal men zich aan de algemeene richtprijzen moeten houden, daar verschillende prij-

¹⁾ Dr. F. E. Posthuma geeft in het laatste kwartaalverslag der Amsterd. Bank het aantal zelfstandige landbouwers in ons land met ca. 440.000 aan.

zen voor producenten hierbij niet praktisch door zijn te voeren.

Juist tarwe, fabrieksmelk en suikerbieten, de drie producten, waarbij een richtprijs afhankelijk van de bedrijfsgrootte zou kunnen worden vastgesteld, vereischen meer dan de helft van allen steun, zoodat bezuiniging hierop belangrijke resultaten zou opleveren. Hierbij wordt het principe van steun voor het bedrijf in zijn geheel, dat voor de tot dusver getroffen maatregelen gold, niet aangetast. Slechts wordt het zuiverder toegepast, wanneer men één bedrijfstak in groepen met verschillende kostprijzen verdeelt. Ook billijkheidsoverwegingen dienen hierbij mede te tellen, want het gaat toch niet aan om groote landbouwers en veetelers *boven het strikt noodzakelijke* te subsidieeren met gelden, die goeddeels door de armsten onder de verbruikers worden opgebracht.

A. B.

LIJDELIJK BELEID.

Blijkens een kortgeleden in de dagbladen gepubliceerde mededeeling heeft de Commissie voor het Havenbedrijf voorgesteld het tarief voor opgelegde schepen als volgt vast te stellen: in de derde maand 1.6 cent per M³. bruto inhoud; in de vierde maand 1.4 cent en in de vijfde en volgende maanden 1.2 cent per M³. bruto inhoud. Op de tarieven voor de beide eerste maanden komen wij straks terug.

Aanleiding tot dit voorstel van vergaande strekking — naar schatting zal aanvaarding daarvan een vermindering van inkomsten, schrik niet o lezer, van ca. f 1400 per maand beteekenen — is de verrassende ontdekking dat „de situatie zich sindsdien (d.w.z. sedert den tijd, dat een verblijf in de haven van langer dan twee maanden zelden voorkwam) gewijzigd heeft, doordat het Departement van Waterstaat toestemming heeft verleend tot het ligplaats nemen van zeeschepen in rijkswater, als gevolg waarvan een aantal schepen naar de Oude Maas is vertrokken” (vrij citaat van schrijver uit de Memorie van Toelichting).

Wat de Commissie voor het Havenbedrijf aangaat, nemen wij aan, dat zij B. en W. herhaaldelijk gewezen heeft op de noodzakelijkheid om ten aanzien van opliggende schepen een sterk verlaagd tarief toe te passen zonder er echter in te slagen het Gemeentebestuur te overtuigen. Is dit vermoeden juist, dan is men geneigd zich af te vragen, welk tastbaar nut deze commissie heeft, wanneer haar advies op het stuk van vitale belangen zóó weinig gewicht in de schaal legt, dat eerst wanneer het te laat is naar hare adviezen wordt geluisterd.

Blijkbaar was het Gemeentebestuur nog steeds niet doordrongen van het feit, dat de reeds bijna vijf jaren durende wereldcrisis bovenal de scheepvaart en met name ons nationale reederijbedrijf ernstig heeft getroffen. Met een blijmoedig optimisme ging het Gemeentebestuur voort zijn tarieven te heffen. Onmiddellijk nadat het ontwerp der thans vigeerende tarieven gepubliceerd werd, is door mij bij herhaling de aandacht gevestigd op een ernstige lacune, t.w. het ontbreken eener bepaling, krachtens welke ten aanzien van Nederlandsche, door den nood der tijden in de Rotterdamse haven opgelegde, schepen een sterk verlaagd tarief zou worden toegepast.

Zooals gewoonlijk bleken deze herhaalde waarschuwingen slechts een kloppen aan doovemans deur. Na jarenlange pogingen, na uitgebreiden commissoriale arbeid en lijvige rapporten, die eenvoudig terzijde werden geschoven, evenals trouwens de talrijke adressen der Kamer van Koophandel, waarvoor het toenmalig Gemeentebestuur slechts een van even groote onbekwaamheid als laatdunkendheid getuigenden „sneer” over had, was de Raad blijkbaar zóó dankbaar, dat *eindelijk iets* concreets tot stand zou komen, dat geen enkel raadslid, zelfs niet de weinige scheepvaart-deskundigen, dit punt ter sprake bracht! En men behoefde toch waarlijk niet met den profe-

ten-mantel te zijn bekleed om te begrijpen, dat naar middelen zou worden gezocht om *deze* juist op het opleg-budget abnormaal zwaar drukkende lasten te reduceeren met als onvermijdelijk gevolg een exodus van schepen uit de haven!

Het Dagelijksch Bestuur van onze grootste havenstad, volkomen gespeend van actief en vooruitziend beleid, waar het de levensbelangen der Gemeente, d.w.z. de havenbelangen, geldt, meende blijkbaar, dat de Nederlandsche reeders zich nu maar verder in hun weinig benijdenswaardig lot zouden schikken. Zóó vreemd staat men tegenover commercieel beleid, dat men ook thans nog niet weet, dat de gedupeerden zelf zich in verbinding hebben gesteld met het Ministerie van Waterstaat, teneinde *vríje* ligplaats in Rijkswater voor hun op gedwongen non-activiteit gestelde schepen te verkrijgen. Het Dagelijksch Bestuur verontschuldigt zich thans door erop te wijzen, „dat B. en W. niet hebben nagelaten zoowel vóór als na bedoeld besluit den ambtsvoorganger van den huidige Minister van Waterstaat te wijzen op de gevolgen, die zulks voor Rotterdam zou hebben. Daarbij werd eraan herinnerd, dat tengevolge van dezen maatregel van het Rijk, Rotterdamse havenruimte improductief zou worden, welke Rotterdam in voorafgaande jaren niet in de laatste plaats heeft moeten maken (nl. uitdieping van de Waalhaven Z.Z.), omdat het Rijk niet langer wilde toestaan, dat in den vroegeren omvang ligplaatsen op de rivier zouden worden gebruikt”.

Men wrijft zich onwillekeurig de oogen uit, wanneer men deze apologie leest. Jaren heeft men van de reederijen het volle pond geëischt. In gevallen, waar het Gemeentebestuur gevraagd werd, of men bereid was ertoe mede te werken, dat ook ten aanzien van onder den rook van Rotterdam opliggende schepen van eenzelfde reederij — teneinde deze naar Rotterdam te kunnen verhalen — het verlaagde tarief na twee maanden ineens zou worden toegestaan en waarbij op zéér spoedig antwoord werd aangedrongen, daar men anders gedwongen zou zijn in verband met andere mogelijkheden ook een in Rotterdam opliggend schip naar elders te verhalen, kwam na enkele weken een afwijzend antwoord. Typisch en historisch voorbeeld van gebrek aan activiteit van B. en W. Typisch voorbeeld óók van de mentaliteit van het Dagelijksch Bestuur, dat in stede van eenigerlei medewerking te verleenen, de reeders *dwingt* hun heil elders te zoeken en dat daarna meent den Minister te mogen kapitellen over een vlotte en coulante houding, die blijk geeft van een veel juister begrip der nooden onzer nationale reederijen dan de houding der Gemeente.

Toen bleek, dat „te dezen aanzien geen resultaat bij de Rijksinstanties mocht worden bereikt”, is opnieuw onder het oog gezien of er *thans* (cursiveering van ons) aanleiding is om het Rotterdamsch liggeld te verlagen. Men heeft net zoo lang gewacht met het invoeren van speciale tarieven ten aanzien van schepen, die uitsluitend behoeften te bunkeren, totdat Hoek van Holland (Vondelingenplaat) en later Vlis-singen alle bunkersschepen tot zich hadden getrokken. Jarenlang handhaafde men veel te hooge tarieven, totdat het inmiddels verlopen getij de Gemeente tot revisie dwong. En — plus ça change plus ça reste la même chose — thans zal men besluiten tot verlaging van tarieven voor opliggende schepen, nadat een aantal elders onderkomen heeft gezocht en gevonden.

Betreffende de redactie der nieuwe, bij den Gemeenteraad ingediende, bepaling wordt in de toelichting nog op het volgende gewezen:

In de verordening op het havengeld is bepaald, dat schepen, waarvoor het havengeld berekend wordt naar den maatstaf van 2 cents per M³. inhoud en 30 cents per ton geladen en/of gelost goed, slechts aanspraak kunnen maken op een verblijftijd van één maand. Dit leidt er vanzelf toe, dat op schepen, welke langer dan één maand in de haven vertoeven, het

tarief van 3 cents per M³. inhoud en 5 cents per ton geladen en/of gelost goed wordt toegepast, welk tarief recht geeft op een verblijf van twee maanden. Ten aanzien van schepen, welke op het tijdstip van invoering reeds meer dan 3 of 4 maanden in de haven zullen hebben vertoefd, wordt aanstonds het tarief van 1.4 resp. 1.2 cent per M³. bruto inhoud toegepast. Zelfs indien men het laagste tarief, t.w. dat van 1.2 cent per M³. bruto inhoud, neemt, beteekent dit een uitgave van f 177.60 per maand voor een schip van ca. 9300 tons draagvermogen met een bruto-inhoud van 14.800 M³. Omgerekend over een periode van twaalf maanden bedraagt het totaal aan havengeld ruim f 2100.— tegenover nihil in daartoe aangewezen Rijksvaarwater. Natuurlijk kan men van de Gemeente Rotterdam moeilijk verlangen of zelfs verwachten, dat zij à titre gratuit ligplaatsen verstrekt, maar is deze rijpe vrucht van langdurig overleg nu inderdaad een „gebaar”? En de positie van een Nederlandsch schip, dat het stoute feit dorst bestaan om uit te varen, enkel en alleen omdat het exploitatieverlies dan nog iets geringer zou kunnen zijn — indien alles meeloopt — dan oplossen in Rotterdam en dat bijvoorbeeld in een buitenlandsche haven lost om in ballast naar Rotterdam te komen en daar wederom te gaan opleggen? Een dergelijk schip betaalt — wij nemen dezelfde vergelijkingsbasis — voor de eerste twee maanden 3 cents per M³, in de derde maand 1.6 cent, in de vierde 1.4 cent en vervolgens 1.2 cent, zoodat het totaal per jaar aan havengeld verschuldigde circa f 2300,— bedraagt. In dit laatste geval al wederom discriminatie: eerst na twee maanden kan zoodanig schip, welks reis wellicht een belangrijk tekort heeft gelaten, in aanmerking komen voor de lagere tarieven. Bovendien doet zich in dit geval de anomalie voor, dat het havengeld voor de derde maand nog hooger is dan het gemiddelde voor de beide eerste maanden.

Nog eens, dit geschiedt nadat reeds geruimen tijd, zij het dan ook niet in onbepaalde mate, de gelegenheid is opengesteld om gratis een oplegplaats te verkrijgen. En dit is juist *het* groote bezwaar, *de* groote grief, dat de Gemeente Rotterdam — wier beleid om erger te voorkomen de benoeming van een „bezuiniger” noodig maakte — met haar havenpolitiek als regel achter de feiten aanloopt, in stede van zelf dié maatregelen te nemen, die Rotterdam zijn plaats in de rij der West-Europesche havens duurzaam verzekeren.

Waar blijft de krachtige figuur die op suggestieve wijze de meest vitale belangen onzer stad, t.w. de havenbelangen, behartigt, die, begaafd met een breeden en vooruitzienden blik en groote stuwkracht zijn invloed op de bestuursgeste doet voelen en gelden? Of behooren mannen als J. Hudig, Hintzen, Plate, om slechts enkelen te noemen, voorgoed tot een verleden, waarin Rotterdam tot grooten bloei en welvaart werd gebracht?

Vergeet gij niet, dat wij in crisistijd leven, zoo zal men wellicht vragen. Het antwoord luidt: Neen, want iedere zakenman ondervindt de gevolgen daarvan aan den lijve, maar het is juist in een tijd als deze, dat men *vooruit* moet zien, dat het fundament moet worden gelegd, waarop Rotterdam bij kentering van het getij geleidelijk weder een nieuw gebouw van welvaart kan optrekken. De hand aan den ploeg en voorwaarts, het nieuwe licht dat straks doorbreekt tegemoet!

C. VERMEY.

N a s c h r i f t. Nadat het bovenstaande werd geschreven, werd het voorstel tot wijziging van het tarief voor opgelegde schepen door B. en W. in de raadsvergadering van 18 dezer aan de orde gesteld en... met 17 tegen 16 stemmen verworpen. De Raad zelf blijkt dus nog kortzichtiger te zijn dan het Dagelijksch Bestuur. Verwondering kan dit echter nauwelijks wekken. Slechts heel enkele leden kennen uit eigen ervaring het scheepvaartbedrijf. De overgrote

meerderheid staat tegenover dit alles volkomen vreemd. Het debat verliep dan ook volkomen. Het valt te betreuren, dat van scheepvaartdeskundige zijde de kwestie, waarom het ging, op dood spoor werd gebracht door het stellen van vragen, die geen verband hielden met de kwestie, waarom het ging.

Tot een magistraal debat over de groote economische vragen van dezen tijd heeft de Rotterdamsche Raad zich niet weten te verheffen.

En nu is men weer even ver. Wellicht wordt, wanneer de crisis voorbij is en de scheepvaart zich heeft hersteld, met algemeene stemmen een voorstel tot ingrijpende verlaging van het tarief voor opgelegde schepen aangenomen!

C. V.

DE SUIKERHANDEL IN 1933.

Het is zelfs in dezen crisistijd moeilijk om een minder opwekkend werk te verrichten dan het uitbrengen van een verslag over den suikerhandel in het afgelopen jaar.

Mocht men in de eerste maanden van 1933 hopen, dat ook voor het artikel suiker spoedig een beter tijdperk zou aanbreken, hetgeen tot uiting kwam in langzaam stijgende prijzen en grootere omzetten op de verschillende suikermarkten, zoo bracht de mislukking van de economische conferentie te Londen in deze betere stemming wijziging. Allerwege verminderde de kooplust en bij de teruggekeerde algemeene lusteloosheid daalden de prijzen opnieuw. Hierin kwam tot het einde van het jaar, afgezien van kleine fluctuaties, geen verandering meer.

Eene belangrijke gebeurtenis voor den suikerhandel was het verlaten van den gouden standaard door Amerika. Aanvankelijk stegen de in Dollarcenten genoteerde suikerprijzen meer dan de daling van den Dollarkoers bedroeg, hetgeen verklaard kan worden door de plotseling vermeerderde vraag naar suiker in Amerika wegens vlucht in „Sachwerte”, terwijl tegelijkertijd de in Sterling en in goudvaluta uitgedrukte prijzen van suiker teekenen van zwakte gaven wegens de heerschende groote ongerustheid over het Amerikaansche experiment. Toen gaandeweg de Dollarkoers verder achteruit liep bleef de invloed daarvan op den Dollarprijs van suiker gering, men kon later zelfs eene gelijktijdige daling van den Dollarkoers en van den suikerprijs in Dollarcenten waarnemen.

De fluctuaties van het Pond Sterling hadden zoo goed als geen invloed op de in Sterling genoteerde suikerprijzen, zoodat door de daling van het Pond alleen de producenten in goudlanden getroffen werden, die genoodzaakt waren in Sterling te verkoopen zooals Java. Aangezien Engeland en Britsch-Indië de voornaamste afzetgebieden voor vrije suiker zijn wordt de internationale suikermarkt door het Pond Sterling beheerscht. Zoo kwam de daling van den Dollar den afzet van Cubasuiker naar Engeland ten goede. Zoo kon het ook gebeuren, dat Java op de tegenwoordige Sterlingprijsbasis niet meer met Cuba-suiker naar Engeland kan concurreeren.

Te *New-York* was in verband met de Bankcrisis de termijnmarkt voor suiker van 4 t/m. 14 Maart gesloten. Vrees voor devalorisatie van den Dollar brachten bij heropening der beurs op 15 Maart den c. & fr. prijs weer boven het 1 c. niveau.

De termijnmarkt noteerde als volgt voor spoedig leverbare ruwsuiker basis 96° c. & fr. *New-York*:

	Hoogste	Laagste
Januari	0.73	0.67 c.
Februari	0.89	0.65 „
Maart	1.07	0.87 „
April	1.40	1.06 „
Mei	1.41	1.31 „
Juni	1.55	1.32 „
Juli	1.58	1.39 „
Augustus	1.46	1.29 „
September	1.56	1.46 „
October	1.42	1.07 „
November	1.33	1.09 „
December	1.21	1.11 „

De plotselinge rijzing in April was het directe gevolg van het losmaken van den Dollar van het goud. Later liep de markt weder zoodanig achteruit, dat de notering aan het einde van het jaar in goudwaarde uitgedrukt, ongeveer overeenkomt met de lage openingsnotering van het jaar.

Van tijdelijken gunstigen invloed op de Amerikaanse markt waren de plannen van de Regeering ten opzichte van eene invoer- en oogstcontingententoring in de Vereenigde Staten, waarvan vooral Cuba meende te kunnen profiteren, doch wegens de buitensporige eischen van de suikerplanters in de Vereenigde Staten heeft de Regeering het idee om op deze wijze eene verhooging van den suikerprijs te bereiken, nog niet doorgevoerd.

Van de suiker, die in Amerika vrij van rechten is, leverde de bietenoogst ruim 200.000 tons meer op dan de voorafgaande, die ook reeds 200.000 tons grooter was dan zijn voorganger; Louisiana produceerde ongeveer 30.000 tons minder en de oogst op de Sandwich eilanden was ongeveer gelijk aan de vorige, maar Porto Rico vermeerderde zijn oogst met 120.000 tons.

Onder deze omstandigheden was de behoefte aan import uit Cuba, dat 20 pCt. reductie van invoerrechten geniet, opnieuw geringer. De oogst op Cuba bedroeg 2.000.000 tons zooals in het begin van het jaar door de Regeering vastgesteld. De maaltijd begon op 1 Februari. Afgescheept werden van 1 Januari tot 30 November (de December statistiek ontbreekt nog) volgens Czarnikow-Rionda naar de volgende destinaties:

	1933	1932
Vereenigde Staten	1.295.964	1.578.478
Canada	38.786	24.439
Centraal- en Zuid-Amerika ..	11.918	4.011
Europa	790.494	787.190
Het Verre Oosten	14.053	43.396
Nieuw Zeeland	7.585	—
Totaal	2.158.800	2.437.514

Bij deze kleinere afschepingen naar de Ver. Staten kon de voorraad op Cuba niet in die mate afnemen als in het begin van het jaar berekend. Gedeeltelijk draagt ook eene op het eiland uitgebroken revolutie schuld aan den verminderden afscheep. In Augustus werd President Machado, die zich steeds een voorstander getoond had van wettelijke restrictie van den oogst, tot aftreden gedwongen. Zijn opvolger bleef slechts kort in functie en de politieke toestand op het eiland werd gaandeweg chaotisch. Betrouwbare berichten waren lang niet te verkrijgen en men wist niet meer hoe en of Cuba nog aan zijne internationale verplichtingen, voortspruitende uit de Chadbourne overeenkomst, zoude voldoen. Vooral in October ondervond het laden der schepen groote vertraging, zoodat overzeesche koopers van Cubasuiker die elders moesten remplaceeren. Dit kon gebeuren, zonder dat de prijzen werden opgedreven. Tegen einde van het jaar werd de toestand op het eiland wat rustiger, doch de toekomst blijft nog onzeker. De verdere loop der suikermarkt zal zonder twijfel grooten invloed op de ontwikkeling van den politieken en economischen toestand hebben, die hoofdzakelijk van de suikerindustrie afhankelijk is. De langdurige crisis in deze industrie staat dan ook in nauw verband met de uitgebroken revolutie. Aangenomen mag worden, dat Amerika opnieuw overweegt om aan Cuba verhooging der preferentiele rechten toe te staan en over het algemeen maatregelen bedenkt om den invoer van Cubasuiker te stimuleeren.

De Cubaansche Regeering heeft op 31 December per ordonnantie bepaald, dat de a.s. suikeroogst maximum 2.315.000 tons zal bedragen en dat de campagne op 15 Januari zal beginnen. Of onder de nog zeer ongunstige toestanden op het eiland kans bestaat, dat dit kwantum werkelijk geproduceerd wordt, valt met geen mogelijkheid te zeggen, waarschijnlijk lijkt het bij de tegenwoordige prijsbasis niet. Toch zal van de

grootte van den Cuba-oogst veel afhangen voor de toekomstige ontwikkeling der suikermarkten. In dezelfde ordonnantie werd aan de Export Corporation een minimumprijs van \$4 per zak voorgeschreven, gelijkstaande met ongeveer 1.23 cts. voor de onder haar controle staande suiker, zijnde 532.167 tons.

Engeland produceerde ca. 470.000 tons bietsuiker tegen 373.000 en 254.000 tons in de beide voorafgaande jaren en importeerde volgens C. Czarnikow:

	1933	1932	1931
Ruwsuiker uit:	tons	tons	tons
Polen	29.115	74.037	139.443
Duitschland	99	22.976	137.515
Tsjecho-Slowakije	—	2.202	1.044
Nederland	5	—	1.370
Cuba	648.803	771.299	479.007
San Domingo	155.203	275.973	151.223
Peru	205.897	184.207	174.370
Java	52.464	247.124	12.599
Brazilië	32.110	26.101	12.250
Venezuela	7.241	350	301
Honduras	—	—	7.000
Mozambique	—	10.663	15.756
Mexico	66.500	—	10.000
Haïti	20.104	13.251	14.712
Ned. Guyana	2.651	3.333	9.221
Mauritius	209.263	194.438	154.798
Britsch-Indië	179	—	—
B. W. Indië	286.324	199.175	67.337
Natal	79.864	49.944	124.733
Australië	148.499	206.218	239.144
Fiji Eilanden	58.529	50.004	13.920
Kenya/Uganda	5.703	—	—
Ver. Staten (Cubas)	13.007	17.931	11.578
Andere landen	—	1.473	29

Totaal Ruwsuiker	2.021.560	2.350.699	1.777.350
Geraffineerde suiker uit			
diverse landen	30.677	27.852	54.881
Totale suikerimporten ..	2.052.237	2.378.551	1.832.231

Opmerkelijk is vooral de achteruitgang in den aanvoer van Javasuiker, die echter gemakkelijk te verklaren is door de ruineuze prijzen, die gedurende het geheele jaar op de Engelsche markt heerschten, ruineus vooral voor landen, welker valuta op de oude goudbasis staat.

Het binnenlandsche verbruik was ongeveer gelijk aan dat van het vorige jaar. Geëxporteerd werden 339.000 tons tegen 304.838 en 106.286 tons in de beide voorafgaande jaren.

Op de Londensche termijnmarkt waren de fluctuaties teleurstellend. De notering voor ruwsuiker basis 96°, spoedige levering, die bij het begin van het jaar iets boven sh. 5/- was, brokkelde tot begin Februari af tot sh. 4/9 om daarna weer geleidelijk te stijgen tot 5/10½ in de tweede helft van Maart. Er volgde eene nieuwe daling naar sh. 5/2 midden Mei, een vlug herstel tot iets boven sh. 6/- in het begin van Juni, doch Juli bracht in verband met de mislukking der economische conferentie weer lagere prijzen, totdat medio Augustus sh. 4/9 genoteerd werd. In September fluctueerde de December termijn tusschen sh. 5/- en 5/7½, in October tusschen 4/10 en 5/2½ en in November/December daalde de notering van 4/11½ tot 4/2½. Het jaar sloot op ongeveer den laagsten prijs.

De Europeesche bietsuikeroogst bracht geen bijzondere verrassing. De laatste cijfers van F. O. Licht, die niet veel afwijken van zijne eerste raming en van de cijfers van Dr. Mikusch, zijn in metr. tons:

Bij een 12 pCt. grooteren bietenuitzaai in Europa zonder Rusland was de oogst slechts 6 pCt. grooter dan in het voorafgaande jaar. De zeer warme en droge zomer is aan dit mindere rendement niet vreemd.

In Duitschland was de oogst in de beide laatste jaren niet voldoende om de binnenlandsche consumptie te bevredigen, zoodat de in 1931 nog zeer groote voorraden in dat land aanmerkelijk konden slinken. De thans aanwezige voorraad wordt even voldoende geacht voor het verbruik totdat de nieuwe oogst in het a.s. najaar binnenkomt. In verband hiermede

overweegt Duitschland eene belangrijke vermeerdering van den a.s. uitzaai, men noemt een cijfer van 25 pCt.

	1933/34 tons	1932/33 tons	1931/32 tons
Duitschland	1.350.000	1.065.992	1.568.138
Tsjecho Slowakije	515.000	627.569	801.921
Oostenrijk	175.000	164.899	162.550
Hongarije	115.000	103.410	125.251
Frankrijk	900.000	1.015.370	870.606
België	240.000	264.557	203.845
Nederland	285.000	243.008	174.590
Denemarken	230.000	191.770	122.000
Zweden	290.000	235.351	143.611
Polen	360.000	422.148	499.275
Italië	295.000	322.875	367.876
Spanje	295.000	283.204	427.188
Danzig	25.000	26.572	29.386
Joego Slavië	68.000	85.915	88.980
Roemenië	140.000	48.710	48.944
Bulgarije	30.000	29.311	28.811
Zwitserland	7.000	6.900	6.100
Engeland	480.000	356.853	269.658
Ierland	28.000	26.000	5.700
Finland	7.000	6.347	3.786
Letland	32.000	27.563	10.800
Lithauen	10.000	16.194	7.436
Turkije	45.000	19.000	16.000
Europa zonder Rusland ..	5.922.000	5.589.518	5.982.452
Rusland	1.000.000	800.000	1.512.000
Totaal Europa	6.922.000	6.389.518	7.494.452

Rusland schijnt aan een kleiner suikerverbruik te wennen, aangezien de kleine opbrengst der laatste jaren niet gecompenseerd werd door import van suiker.

Terwijl de oogsten in de groote Europeesche productielanden verminderden is de toename van den oogst in Roemenië van 53.000 tons tot 140.000 tons wel zeer opvallend, ook Turkije produceerde veel meer nl. 45.000 tons tegen 18.000 tons. Beide landen waren tot dusver op import aangewezen, waarvoor o.a. Java in aanmerking kwam.

Ook Nederland produceerde, aangewakkerd door eene hooge Regeeringssubsidie, een grooteren oogst nl. ca. 280.000 tons tegen 240.000 en 172.000 tons in de beide voorafgaande jaren.

De Amsterdamsche termijnmarkt voor witte suiker kreeg in den loop van het jaar bijzondere beteekenis, doordat, in verband met de in vele kringen heerschen- de meening, dat de oude goudwaarde van den gulden niet behouden zal worden, groote belangstelling opkwam voor in guldens genoteerde suiker. Groote speculatieve inkoop — o.a. van Fransche zijde — gaven steun aan onze markt, zoodat de notering voor Decemberlevering kon oploopen tot $f 6\frac{3}{4}$ en op den 27sten Juni — een bijzondere dag van inflatievrees — $f 7$ voor December betaald werd. Na de bekende verklaringen van Regeeringszijde betreffende de muntpolitiek kwam de kooplust spoedig tot bedaren. De suikernoteeringen liepen aanzienlijk terug en het jaar sloot op $f 4\frac{1}{2}$. De laagste prijs werd medio November bereikt met $f 4\frac{1}{2}$ voor Decemberlevering, hetgeen tevens de laagste prijs is, die ooit voor witte suiker ex entrepot betaald werd.

Tegen de in den loop van het jaar gesloten termijncontracten werd gedeeltelijk witte Javasuiker aangediend, waarvan de afschepingen naar Nederland vrij belangrijk waren. Van deze suiker lagen aan het einde van het jaar nog ongeveer 25.000 tons in entrepot. Deze suiker kan — behalve voor industrieën, die voor export werken, — niet in Nederland worden ingevoerd wegens het invoerrecht van $f 2.40$ per 100 KG., dat sedert 1930 op suiker met eene hoogere polarisatie dan 98° geheven wordt.

De reeds zoo hooge suikeraccijns werd in October met $f 9$.— per 100 KG. verhoogd en bedraagt thans $f 38.25$ per 100 KG. Voegt men daarbij het invoerrecht op witte suiker van $f 2.40$, dan wordt de prijs van suiker ex entrepot, die thans $f 4.50$ per 100 KG. bedraagt, met $f 40.65$ per 100 KG., overeenkomende

met 900 pCt., verhoogd voor de binnenlandsche consumptie, hetgeen er zeker niet toe bijdraagt om het verbruik van suiker te bevorderen. Een dergelijk voorbeeld van kunstmatige verhooging van den prijs van een nuttig levensmiddel is wel eenig in de economische geschiedenis.

Java heeft wel het meest van alle productielanden onder de suikercrisis te lijden, aangezien het het eenige onbeschermd productieland is, dat op export aangewezen, nergens voorkeursrechten geniet en daarbij vasthoudt aan de oude goudbasis. Wanneer men dan bedenkt, dat het eigen moederland een invoerrecht heft, dat witte Javasuiker, waarvan nog groote onverkochte voorraden op Java liggen, belet in de consumptie in Nederland opgenomen te worden, dan is het wel begrijpelijk, dat daarover groote ontevredenheid in Javasuikerkringen heerscht. Het is dan ook te hopen, dat de Regeering aan deze belemmering van den afzet spoedig een einde zal maken.

De N.I.V.A.S. (Nederlandsch-Indische Vereeniging voor den afzet van Suiker), de met moeite geboren „single seller”, heeft een moeilijk eerste werkjaar gehad. Eer was onder de gegeven omstandigheden niet te behalen, maar over het algemeen heeft de Directie er van gemaakt wat er van te maken viel. De verkopen waren gedurende de eerste drie maanden van het jaar kwantitatief zeer bevredigend, doch gaandeweg verminderde de kooplust. Britsch-Indië was een trage koper en ook naar China en Japan waren zaken niet gemakkelijk, hoewel de omzet met Japan, vergeleken met het voorafgaande jaar, wat uitgebreid kon worden. Bij voortdoring moest rekening gehouden worden met de offertes van Engelsche raffinade en Hongaarsche suiker naar Britsch-Indië en van Cubasuiker naar China, Japan en Nieuw-Zeeland, doch door nauw voeling te houden met exporteurs werden er minder zaken op de Oostersche markten gemist dan in het vorige jaar. Naar Europa, meer speciaal Engeland, werden zaken slechts sporadisch afgesloten, over het algemeen werden zulke ruïneuze prijzen geboden, dat de Nivas er de voorkeur aan gaf deze verkopen aan Cuba over te laten. Alleen toen de kooplust op de Hollandsche termijnmarkt vermeerderde konden flinke partijen witte suiker daarheen verkocht worden. Deze zaken hadden nog aanmerkelijk kunnen worden uitgebreid wanneer niet het bewuste invoerrecht daaraan in den weg gestaan had.

De verkoopprijzen voor witte suiker voor afscheep naar Britsch-Indië bedroegen in het begin van het jaar $f 5\frac{1}{2}$ naar de Oostkust en $f 5\frac{1}{4}$ naar de Westkust, terwijl de prijs voor de binnenlandsche consumptie op Java op $f 6$ gehouden werd, suiker No. 16 & h. noteerde $f \frac{1}{2}$ lager. Deze prijzen werden later ietwat verhoogd, doch daarna moest tot geleidelijk dalende prijzen verkocht worden en aan het einde van het jaar was de prijs van witte suiker naar Britsch-Indië nog slechts $f 4$ voor de Westkust. Voor de overige destinaties werden de verkoopprijzen al naar gelang van omstandigheden vastgesteld. Veel beleid en eene goede verstandhouding tusschen de Nivas Directie en exporteurs was daarvoor noodzakelijk. Partijen uit vroegere oogstjaren, die in kwaliteit achteruitgegaan waren, werden tot verminderde prijzen afgedaan. Bij de Nivas bestond het lofwaardig streven om minderwaardige suiker zooveel mogelijk uit te sluiten bij levering onder de gewone contracten teneinde het renommé van Javasuiker zoo min mogelijk te schaden bij den verkoop van suiker uit vroegere oogstjaren.

De totale verkopen van de Nivas in 1933 bedroegen $1\frac{1}{2}$ miljoen tons. Einde 1933 waren op Java nog 2.600.000 tons onverkocht.

De Java-oogst van 1933 heeft opgeleverd 1.401.000 tons tegen 2.611.000 en 2.845.000 tons in de beide voorafgaande jaren. Voor 1934 werd eene verdere zeer groote inkrimping toegepast en $58\frac{1}{2}$ pCt. riet minder gepland dan voor den laatsten oogst resp. 80 pCt. minder dan voor 1932. Hiervan kan in 1934

een oogst van ongeveer 550.000 tons verwacht worden. Verscheept werden van Java van 1 Januari tot 31 December naar de verschillende destinaties:

	1933 tons	1932 tons	1931 tons
Europa.....	129.160	416.949	49.288
Britsch-Indië.....	349.842	481.320	601.777
Japan.....	198.312	42.867	173.669
China.....	105.098	114.357	154.155
Honkong.....	186.731	228.884	351.688
Singapore.....	62.082	70.332	63.209
Aden ¹⁾	—	7.750	5.787
Penang ¹⁾	—	11.994	27.743
Zanzibar.....	9.418	6.366	1.578
Britsch Malaya ¹⁾	—	11.086	12.111
Indo-China ¹⁾	—	1.198	3.153
Arabië ¹⁾	—	2.370	746
Siam.....	26.188	30.326	36.601
Philippijnen ¹⁾	—	81	151
Britsch N. Borneo ¹⁾	—	477	171
Aziatisch Rusland.....	5.072	5.888	204
Australië en Nieuw Zeeland..	53.946	54.502	62.274
Ver. Staten Westkust.....	502	1.817	50
Polynesië ¹⁾	—	932	1.534
Sabang ¹⁾	—	—	3
Timor Dilly ¹⁾	—	110	103
Diverse landen.....	21.022	12.451	8.002
Totaal.....	1.147.373	1.502.057	1.553.997

¹⁾ In 1933 onder „diverse landen” opgenomen.

De kleinere afschepingen naar Europa zijn te wijten aan de zeer lage pariteit van de Sterlingwaarde op de Londensche markt, waar Java niet met de in-tusschen eveneens gedeprecieerde Dollarvaluta van Cuba kon concurreren.

De zichtbare voorraden bedroegen op 1 December:

	1933 tons	1932 tons	1931 tons
Duitsland.....	1.213.000	1.324.000	1.692.000
Tsjecho-Slowakije.....	490.000	611.000	811.000
Frankrijk.....	583.000	560.000	704.000
Nederland.....	338.000	259.000	291.000
België.....	185.000	163.000	211.000
Hongarije.....	141.000	109.000	121.000
Polen.....	411.000	466.000	486.000
Engeland, Geïmp. suiker..	286.000	257.000	138.000
„ Binnenl. „ ..	96.000	77.000	54.000
Europa.....	3.743.000	3.826.000	4.508.000
Ver. Staten, alle havens ..	256.000	298.000	275.000
Cubaansche havens.....	430.000	639.000	804.000
Cuba binnenland.....	1.110.000	1.180.000	1.200.000
Java.....	2.874.000	3.044.000	2.263.000
Totaal.....	8.413.000	8.987.000	9.050.000
waarvan geblokkeerd.....	1.890.000	3.657.000	2.204.000

Het mindere kwantum geblokkeerde suiker heeft hoofdzakelijk betrekking op Java.

Dr. Mikusch geeft de volgende cijfers voor de totale wereldsuikerproductie en het wereldverbruik in miljoenen tons van 1000 KG.:

	1933/'34	1932/'33	1931/'32	1930/'31
Productie.....	26.092	26.331	27.208	29.579
Verbruik.....	—	26.302	26.100	26.939

waarvan de details in de E.-S.B. van 20 December 1933 gepubliceerd werden.

Het verbruik bleef vrij stabiel en biedt bij terugkerend vertrouwen expansiemogelijkheden.

Tegenover eene groote productie-inkrimping vooral op Java, maar ook in Cuba en in de bij de Chadbourne-overeenkomst aangesloten Europeesche landen staan grootere oogsten van bietsuiker in Amerika en van de niet bij deze overeenkomst aangesloten landen in Europa, terwijl verder vooral de Philippijnen en Britsch-Indië eene belangrijke toeneming van de productie brachten. In Britsch-Indië werd dit echter gecompenseerd door eene evenredige toeneming van de binnenlandsche consumptie. Verder dient te worden opgemerkt, dat in de productietaxatie voor 1933/'34 de a.s. Cuba-oogst met 1.700.000 tons werd aangenomen en dat voor Java het cijfer van den laatsten oogst met 1.510.000 tons werd genomen, terwijl de

oogst 1934 op 550.000 tons getaxeerd wordt en deze kleine Java-oogst pas in het wereldproductiecijfer van 1934/'35 tot uitdrukking zal komen.

Britsch-Indië breidt de productie van witte suiker onder bescherming van het hooge invoerrecht gesta-dig uit en de opinie, dat dit gebied zich gaandeweg onafhankelijk van den invoer van suiker zal maken wint hoe langer hoe meer veld. Daarmede zoude Java dan zijn grootste afzetgebied verliezen. Dit behoeft voor de toekomst van de Javasuiker-industrie geen ramp te beteekenen wanneer in de plaats daarvan nieuwe markten geopend kunnen worden. Java is, wanneer de fabrieken op volle kracht kunnen werken, nog steeds het goedkoopste productieland ter wereld, het zal op den duur de concurrentie kunnen volhouden tegen elk ander exportland, dat niet door preferentiële rechten, gedeprecieerde valuta en Regeeringsubsidies gesteund wordt.

Is er nu kans, dat deze nadeelige factoren zullen verdwijnen?

Preferentiële rechten zullen waarschijnlijk nog geruimen tijd blijven bestaan waar het de verhouding tusschen moederland en Koloniën betreft. Het is nauwelijks denkbaar, dat Engeland zijne politiek van Imperial preference zal laten varen, tenzij ten opzichte van het artikel suiker de wereldmarktprijs weer eene hoogte bereikt zal hebben, waarvan men beter doet nu nog niet te droomen. Frankrijk zal zijn Koloniale suiker vermoedelijk steeds vrij van rechten invoeren en hetzelfde geldt voor de Ver. Staten, die buitendien het preferentiële recht voor Cubasuiker nog zouden kunnen verhoogen. Afschaffing van invoerrechten en vrij handelsverkeer zal voor deze generatie tot de vrome wenschen blijven behoo-ren, maar wel zoude eene algemeene verlaging der rechten de thans bestaande preferentiële rechten minder drukkend kunnen maken.

Het voordeel der gedeprecieerde valuta zoude kunnen verdwijnen wanneer bij de uiteindelijke stabilisatie van de Sterling en Dollarkoersen, die eenmaal moet komen, naar een betere verhouding tusschen deze valutas en die der z.g. goudlanden gezocht mocht worden.

En wat nu de in vele landen bestaande Regeerings-subsidies betreft voor de kunstmatige instandhouding der suikercultuur, zoo zoude met de eventuele afschaffing daarvan de genezing gepaard gaan van de suikercultuur in de vrije productielanden, waaronder Java de eerste plaats inneemt. Om als voorbeeld te nemen de subsidies door de Nederlandsche Regeering aan de binnenlandsche bietsuikercultuur verstrekt, zoo kon het gebeuren, dat terwijl in de eigen kolonie de suikeroogst in den tijd van drie jaren van 2% miljoen tons tot ½ miljoen tons terugloopt met al de daaraan verbonden treurige gevolgen als verarming der Europeesche en Inlandsche bevolking en een enormen uitval van inkomsten voor den Staat aan belastingen, in Nederland de suikeroogst van 172.000 tons tot 280.000 tons kon stijgen ten koste van enorme subsidies uit de Staatskas. Het kon onder dit systeem gebeuren, dat boeren hunne bieten inleveren zonder eenige betaling daarvoor te vragen, ja zelfs met eenige bijbetaling hunnerzijds uit den steun, dien zij van Regeeringswege ontvangen! Gelukkig zijn er in den laatsten tijd teekenen aanwezig, dat de Regeering inzicht toont voor het onhoudbare van dezen toestand en daarin wijziging wil brengen. Maar niet alleen in Holland, ook in Engeland gaan invloedrijke stemmen op, die waarschuwen tegen eene voortzetting van de enorme subsidies aan de binnenlandsche bietsuikerindustrie. Het blijkt een te duur experiment te zijn en men volgt aldaar dan ook met belangstelling de besluiten van de Nederlandsche Regeering op het gebied der Suikerwetgeving. Op deze wijze kan Nederland, door het eerst orde in deze wan-toestanden te brengen, het voorbeeld geven aan andere Europeesche Regeeringen om de dure kunstmatige productie-opdrijving af te schaffen. Het ge-

volg zal zijn eene stijging der wereldsuikerprijzen tot een niveau, waarop het ook zonder Regeeringssubsidies rendabel zal zijn bieten voor suikerfabricatie te planten evenals dit na 1902 gebeurde, toen Engeland door zijn krachtig optreden op de Brusselsche conferentie in het belang zijner Koloniën de suikerpremies in Europa deed verdwijnen. Toen werd het achteraf eene openbaring voor de verschillende Europeesche landen, dat ook na intrekking der subsidies en verlaging van invoerrechten de bietsuiker-cultuur weer winstgevend kon worden. Het kan onder de tegenwoordige omstandigheden nuttig zijn eens duidelijk aan deze ervaring te herinneren. De toekomst der Javasuikerindustrie ligt niet alleen in het Oosten, maar ook in het Westen en het is aan de krachtige leiding van de tegenwoordige Nederlandsche Regeering wel toevertrouwd den weg daarheen te banen.

Was het verslag van de gebeurtenissen in den suikerhandel gedurende 1933, zooals in den aanhef opgemerkt, in mineur gestemd, zoo behoeft aan de toekomst niet gewanhoopt te worden, wanneer maar gezond verstand en onderwerping aan de economische wetten de suikerpolitiek der volkeren leiden. Er zijn reeds teekenen aanwezig, die naar nieuwe internationale onderhandelingen over het suikervraagstuk wijzen en elke poging in deze richting moet krachtig ondersteund worden.

A. V.

DE RIJKSMIDDELEN OVER DECEMBER 1933.

Blijkens het in dit nummer voorkomend middelenoverzicht heeft de laatste maand van het jaar 1933 nog voor een mooie slotopbrengst gezorgd. De ontvangsten beliepen *f* 40.135.300, eene sedert December 1931 niet gehaalde som, tegen *f* 33.568.400 in December 1932, hetgeen een vooruitgang beteekent van *f* 6.566.800. De totale opbrengst overtrof voorts de gemiddelde maandraming met een bedrag van *f* 8.286.100.

Natuurlijk moet hierbij de invloed der nieuwe heffingen in aanmerking worden genomen. Indien b.v. de drie middelenposten buiten beschouwing blijven, die het vorig jaar nog niet in den staat voorkwamen, blijken de overige middelen slechts *f* 3.650.400 meer te hebben opgeleverd dan in de gelijknamige maand van 1932, terwijl ten opzichte van de raming dan een voordeelig verschil blijkt te bestaan van *f* 7.269.600. Evenals in de maand November j.l. blijkt verder, dat de stijging voornamelijk is veroorzaakt door de invoerrechten, die een surplus van niet minder dan *f* 4.818.100 verschaffen.

De jaaropbrengst van 1933 werd uiteraard door de gunstige resultaten van December voordeelig beïnvloed. De totale ontvangsten over het afgelopen jaar bedroegen *f* 392.040.800, d.i. *f* 8.484.700 minder dan in 1932 (nogmaals zij in herinnering gebracht, dat de achterstand aan het eind van het 1e halfjaar nog *f* 20.369.200 groot was). De raming werd in deze twaalf maanden zelfs overtroffen (met *f* 9.850.400). De verhouding wordt echter beduidend ongunstiger, indien de invloed der „nieuwe” heffingen wordt uitgeschakeld. De opbrengst der overige middelen blijft n.l. *f* 35.075.900 bij die van het jaar 1932 ten achter, terwijl het voordeelig verschil met betrekking tot de raming daalt tot *f* 6.059.200. Ook in het afgelopen jaar zijn wij met verscheidene middelen weer een stuk achterop geraakt en het ziet er niet naar uit, dat de inzinking reeds tot stilstand is gekomen.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoonen de invoerrechten, het statistiekrecht, de geslacht-, de suiker- en de tabaksaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de registratierechten en de domeinen een hooger opbrengstcijfer. De overige middelen brachten minder op. Wat de jaarontvangsten betreft, zijn alleen de grondbelasting, de invoerrechten, de geslacht- en de suikeraccijns, de belasting op gouden en zilveren wer-

ken, de registratierechten en de loodsgelden toegenomen (de nieuwe heffingen niet medegerekend).

Evenals de vorige maand wees de grondbelasting een kleine vermindering aan (van *f* 10.500). Dank zij de omstandigheid, dat het meerendeel der voorafgaande maanden vrij gunstige resultaten opleverde, stelde dit middel over het geheel genomen niet teleur. De twaalf maanden hebben tezamen *f* 141.300 meer in 's Rijks schatkist gebracht dan in 1932. De persoonlijke belasting gaf in 1932 nog een bate van *f* 514.500, waartegenover in het afgelopen jaar geen ontvangst meer staat.

De inkomstenbelasting vertoonde in December j.l. een decres van *f* 2.114.600. Over de twaalf maanden is een daling vast te stellen van *f* 17.824.200, waarvan *f* 5.167.600 op rekening komt van het nieuwe belastingjaar 1933/1934 bij een ontvangst van *f* 19.009.100. Hiertegenover staat, dat in 1933 *f* 9.748.100 meer binnenkwam dan waarop was gerekend, waarbij intusschen moet worden bedacht, dat 65 pCt. der ontvangsten uit het belastingjaar 1932/1933 voortvloeiden, waarvan de kohieren gebaseerd zijn op de inkomsten over het jaar 1931. De cijfers van het nieuwe belastingjaar bewijzen wel, dat een verdere daling moet worden tegemoet gezien.

De vermogensbelasting volgt de inkomstenbelasting vrijwel op den voet. In de afgelopen maand daalden de ontvangsten met *f* 165.400, terwijl de achterstand over het geheele jaar *f* 1.962.100 bedroeg. Ook hier werd meer geboekt dan het voor 1933 geraamde opbrengstcijfer (surplus *f* 833.900).

De dividend- en tantiëmebelasting gaf *f* 106.700 minder dan in December 1932. In totaal is dit middel in het afgelopen jaar met *f* 4.071.800 teruggelopen. Ook de raming werd niet gehaald (tekort *f* 295.100).

Bijzonder grillig zijn in het afgelopen jaar de invoerrechten geweest. Ditmaal vertoonden zij een vermeerdering met *f* 4.818.100, waardoor de ontvangst krom tot een bedrag van *f* 9.454.600. Het ligt voor de hand, dat hierin de invloed van de met 1 Januari j.l. in werking getreden omzetbelasting moet worden gezien; blijkbaar zijn nog veel goederen ingevoerd om de nieuwe heffing te ontgaan. In totaal hebben de invoerrechten in 1933 *f* 79.781.800 opgeleverd, d.i. *f* 3.781.800 boven de raming, doch *f* 1.353.600 minder dan in 1932. De opcenten op de invoerrechten overtreffen verre de verwachting; ditmaal werd *f* 1.486.300 geïnd, zijnde *f* 611.300 meer dan de maandraming. Over twaalf maanden kwam *f* 16.026.500 binnen bij een raming van *f* 10.500.000. In totaal hebben de invoerrechten met de opcenten in 1933 *f* 95.808.300 opgeleverd, wel een bewijs hoe belangrijk deze bron van inkomsten voor 's Rijks kas is geworden. Het statistiekrecht gaf ditmaal een kleine toeneming te zien (van *f* 7.600); over het geheele jaar ontstond een achterstand van *f* 112.100.

Van de accijnsen wees de zoutaccijns een verlaging aan van *f* 83.100. Dit belangrijke verschil is echter van toevalligen aard; wellicht is hier teruggaaf van accijns voor uitgevoerd bacon in het spel. De stijging van den geslachtaccijns ad *f* 80.300 staat in verband met de hogere vee prijzen. Zeer teleurstellend is de loop van den wijnaccijns; door den sterken achteruitgang van het verbruik daalden de inkomsten in December j.l. met niet minder dan *f* 111.400. De gedistilleerdaccijns gaf slechts een klein verschil in minder te zien (van *f* 33.000), hoewel December ditmaal een verschijndag van den krediettermijn minder telde. De tijdsomstandigheden oefenen op dit middel een ongunstigen invloed uit. Hetzelfde geldt voor den bieraccijns; de afgelopen maand bracht een daling van *f* 140.000. De opcenten op dezen accijns waren vrij laag; de opbrengst over 1933 bleef *f* 674.700 bij de verwachting ten achter. De suikeraccijns gaf een record-ontvangst van *f* 6.606.200, wat een stijging beteekent met *f* 1.975.100. In de eerste helft van October zijn blijkbaar voor-

raden opgeslagen met het oog op de op den 15den van die maand ingevoerde crisishelling. De opcenten op den suikeraccijns gaven eveneens ruime baten, ditmaal f 436.800 meer dan de maandraming. Tenslotte de tabaksaccijns, die voor het eerst in 1933 een accres opleverde (van f 236.700), misschien als gevolg van meerderen invoer in verband met de a.s. verhooging van den accijns. Gerekend over twaalf maanden zijn alleen de geslacht- en de suikeraccijns gekomen zoowel boven de raming als boven de opbrengst van het vorige jaar.

De belasting op gouden en zilveren werken verschafte f 19.600 meer, waarin ook wellicht de invloed van de omzetbelasting is te onderkennen. Door dezen meevaller kwam de totale opbrengst van 1933 f 6.100 uit boven die van het vorige jaar. De zegelrechten daalden opnieuw (met f 80.900), hoewel de beursbelasting ongeveer de helft (f 40.700) méér opbracht. Deze heffing ondergaat in sterke mate den invloed van de crisis; 1933 bracht f 1.966.100 minder op dan 1932. Met de registratierechten gaat het iets beter; de afgelopen maand gaf een accres van f 84.700, terwijl het geheele jaar een vooruitgang aanwees van f 678.700. Bij de beide hier besproken middelen werd de jaarraming overschreden, resp. met f 1.800.400 en f 1.009.500.

De successierechten vertoonden een vermindering van f 382.600, waardoor het verlies over twaalf maanden klom tot f 3.432.100, terwijl aan de jaarraming f 3.564.300 ontbreekt. De domeinen leverden f 102.600 meer op; de raming van dit middel blijkt wel wat aan den lagen kant te zijn genomen. De loodsgelden tenslotte liepen met f 33.700 terug. De vooruitgang bedroeg over twaalf maanden nog f 129.400.

CONVERSIE INDISCHE DOLLARLEENINGEN.

Door de Ministers van Koloniën en Financiën is thans officieel aan de houders van de Indische Dollarleeningen aangekondigd het aanbod, waartoe de plannen niet lang geleden reeds officieus waren gelanceerd. Dit aanbod behelst voor de houders der 6 pCt. leeningen 1922 A en 1922 B en C, zoomede voor die der 5½ pCt. leeningen 1921 D en 1923 C, de mogelijkheid tot inschrijving op een 4 pCt. conversieleening van Nederlandsch-Indië onder garantie van het moederland en wel tegen den parikoers. Deze emissie is in drieërlei opzicht een novum. In de eerste plaats is er deze nieuwigheid, dat op deze conversieleening geen gelegenheid tot vrije inschrijving wordt gegeven; in de tweede plaats is dit de eerste Indische obligatieleening, die door het Rijk wordt gegarandeerd, en in de derde plaats is het een bijzonderheid, dat een staatsleening wordt uitgegeven onder voorbehoud van de goedkeuring der betreffende instanties.

Ten aanzien van deze drie bijzonderheden kan het volgende worden opgemerkt:

1. Wanneer een leening wordt geconverteerd, geschiedt dat in den regel technisch aldus, dat de oude leening in haar geheel aflosbaar wordt gesteld — gebruikmakend van het in de leeningsvoorwaarden voorkomende recht om in afwijking van het amortisatieplan over te gaan tot versterkte of vervroegde algeheele aflossing — terwijl tegelijkertijd een nieuwe leening tot eenzelfde bedrag en lager rentetype aan het publiek wordt aangeboden. De toewijzing op de inschrijvingen geschiedt dan als regel in dier voege, dat den houders der te converteeren en aflosbaar gestelde leening recht van voorkeur wordt verleend, maar steeds staat ook voor „vrije inschrijving” de gelegenheid open, omdat immers die plaatsing de kans biedt om voor dat deel der nieuwe leening, waarvoor de houders der aflosbaar gestelde leening geen gebruik maken van hun conversierecht, de middelen ter aflossing te vinden. Bij deze leening is alleen de

gelegenheid tot inschrijving opengesteld voor de houders der oude leeningen, zoodat het aanbod feitelijk neerkomt op een inwisseling van oude tegen nieuwe stukken. Waarom heeft men niet de gebruikelijke methode ook voor dit geval gevolgd? De beweegredenen zullen wel verschillend zijn. Eén daarvan is allicht het feit, dat de traditioneele wijze van converteeren ook inderdaad beteekent, dat in elk geval tot aflossing der oude leeningen moet worden overgegaan, onafhankelijk van het succes der conversieleening en dus van de middelen, welke deze voor dat doel inbrengt. Nu beslaan de vier onderhavige leeningen tezamen een omvangrijk bedrag; er staat rond \$ 122 miljoen, dus de tegenwaarde van ruim f 300 miljoen, dezer obligatiën uit. In dit verband zij in herinnering gebracht, dat alvorens eenige jaren geleden werd overgegaan tot conversie der 5 pCt. staatsleening 1918, die pro resto ook circa f 300 miljoen groot was, maanden zijn verlopen, waarin de koersstand van de obligatiemarkt zulk een conversie gunstig was, maar waarin men toch voortdurend wilde wachten op een zoo gunstig mogelijk tijdstip, omdat men de conversie en dus aflosbaarstelling van een leening tot zulk een bedrag, niet gemakkelijk aandurfde. Had men nu voor deze Indische leeningen den gebruikelijken weg gevolgd, dan zou het gevolg daarvan geweest kunnen zijn, dat indien een groot aantal houders niet op de nieuwe leening inschreven, een groot bedrag moest worden afgelost. Voor dat doel de middelen te vinden uit vrije inschrijving op deze nieuwe leening, zou zeker een speculatie zijn, wanneer men zich herinnert, hoe weinig gunstig het resultaat van de in October 1933 gelanceerde tweede 4 pCt. staatsleening is geweest. Toen moest immers van de f 200 miljoen rond f 100 miljoen door de Rijksfondsen worden genomen. Bovendien laat het zich denken, dat, waar ook de kapitaalbehoefte van het Rijk voor den komenden tijd nog geenszins gedekt is, men het absorptievermogen van de beleggingsmarkt in de eerste plaats wil reserveeren voor de eigen behoeften. Nu zou men natuurlijk wel een conversie op de gewone manier kunnen wagen, en het voor aflossing benodigde bedrag, dat niet aldus gedekt werd, uit nieuw aan te gane vlottende schuld bestrijden — bij de heerschende ruimte ter geldmarkt zou er op dit moment in het geheel geen moeite zijn, dat geld op te nemen — maar zeer terecht heeft de regeering uit principiële overwegingen er bezwaar tegen, de vlottende schuld verder uit te breiden, integendeel zij blijft op verdere consolidatie bedacht, hetgeen nog eens uitdrukkelijk werd bevestigd, toen een maand geleden het driejarig schatkistpapier werd geplaatst. Tenslotte releveeren wij, in dit verband nog, dat deze gekozen vorm van omruiling, die dus de-facto-aflossing voorkomt, misschien mede is gekozen omdat, voor zoover de stukken dezer leeningen nog in het buitenland, waar zij oorspronkelijk werden geëmitteerd, worden gehouden, zulk een aflossing een belasting der betalingsbalans zou beteekenen, die De Nederlandsche Bank, ondanks het belangrijk herstel van den goudvoorraad sedert Juli jl. ongaarne zou zien. Weliswaar wordt aangenomen, dat 80 à 90 pCt. der leeningen in Nederland wordt gehouden, maar ook deze factor zal bij het vaststellen der modaliteiten toch wellicht een punt van overweging hebben uitgemaakt.

2. Dit is inderdaad de eerste obligatieleening van Indië met Nederlandsche garantie. Maar het is geenszins de eerste stap op den weg om de Indische financiën te steunen met een voorschot of de aansprakelijkheid van het moederland. Sedert Indië met begrotingstekorten heeft te kampen, zijn de remises voor den Europeeschen dienst geheel of gedeeltelijk achterwege gebleven, en worden de middelen daartoe door de schatkist in het moederland voorgeschoten; op het oogenblik staan deze vlottende voorschotten te boek met rond f 243 miljoen. Maar er is een geval, dat de nieuwe transactie naar den aard nog veel meer

nabijkomt. Men denke aan de aflossing der Indische Pondenleeningen, welke verbonden was met de bekende Pondentransacties met De Nederlandsche en De Javasche Bank. Voor zoover de Pondenaankoop bij De Nederlandsche Bank plaats vond, werden de middelen daartoe gevonden door het opnemen van een voorschot bij genoemde bank tegen onderpand van schatkistpapier der Nederlandsche regeering. Practisch werd dus ook toen een conversieleening uitgegeven — zij het dan niet publiek doch ondershands bij De Nederlandsche Bank ondergebracht — eveneens onder garantie van den Staat.

Het op zich nemen van de garantie voor schulden, terwijl de financiële positie van den schuldenaar niet rooskleurig is, involveert natuurlijk een niet geringe verantwoordelijkheid. De toekomst voor de economische ontwikkeling en daarmede de financiële draagkracht van Nederlandsch-Indië is niet gemakkelijk te voorspellen. Maar toch moet men bedenken, dat de praktische betekenis van deze daad niet overschat moet worden, omdat immers de hierboven aangehaalde voorbeelden, meer in het bijzonder het regelmatig in voorschot treden van onze schatkist tegenover de Indische, reeds bewijzen, dat wanneer het erop aankomt toch de regeering en de schatkist van het moederland „staan achter” die van de koloniën. Hetgeen dan ook nauwelijks anders denkbaar is, wanneer men niet alle vertrouwen in de toekomst, van het economisch leven van Indië heeft verloren en zijn prestige als koloniaal rijk wil handhaven. Intuschen beteekent natuurlijk deze transactie, dat er geen terug meer is, de garantie voor volle rente en hoofdsom staat vast, terwijl het verstrekken der voorschotten een voor incidenteele beslissingen en wijzigingen vatbare politiek was. Maar nogmaals, uit dezen gezichtshoek is wel geen critiek denkbaar.

En wanneer men eenmaal tot de conclusie komt, dat uit „hoofde van allerlei overwegingen toch de schatkist van het moederland achter de Indische leeningen staat”, dan is het oneconomisch om dat niet openlijk te constateeren en te sanctioneeren door een garantie, omdat daardoor immers de rentelast met enkele procenten kan worden verlaagd. Van de Indische obligatiën verlangden de beleggers een aanmerkelijk hogere rente, omdat men zich allerminst zeker achtte van de feitelijke garantie door het Rijk. Die risicopremie is volkomen ongemotiveerd, wanneer de Staat toch van plan is, als de nood aan den man komt, „in te springen”.

3. Dat de leening wordt uitgegeven onder voorbehoud der goedkeuring, is een zuiver administratieve kwestie, die samenhangt met het feit, dat de conversie-leeningwet 1931 gewijzigd moet worden, alvorens op den bovenomschreven nieuwen vorm te kunnen worden toegepast. De tekst van die wet gaat natuurlijk uit van den traditioneelen vorm van conversie, gepaard gaande met aflossing. De juist bij de Tweede Kamer ingediende wijzigingsvoorstellen maken de „omruiling” mogelijk en voorzien dienovereenkomstig in het in portefeuille houden der ingewisselde Dollarstukken. Bovendien wordt voor de wijziging voorzien in de garantie der conversieleening door het Rijk. Dat men in afwachting van het aannemen van dit ontwerp het aanbod onder dit voorbehoud reeds heeft aangekondigd, kan alleen worden toegeschreven aan het feit, dat men de transactie zooveel mogelijk wil bespoedigen. Een extra prikkel daartoe heeft men den houders nog gegeven door te bepalen, dat bij de verrekening de Dollarstukken worden aangenomen op f 2.50 per Dollar, wanneer de conversie vóór 15 Februari plaats vindt, terwijl na dien datum de omrekening op f 2.45 geschiedt. Waar bij aflossing de houders zeker geen beter recht zouden hebben dan het theoretische goudinvoerpunt van den ouden Goud-dollar ad circa f 2.46, op welke basis ook tot nu toe de coupons werden verrekend, beteekent dit dus, dat zij die vóór 15 Februari hun stukken ter conversie inleveren, de nieuwe 4 pCt. obligatiën voor een

koers van circa 98½ pCt. krijgen, na dien datum voor iets boven pari.

In dit verband zou omtrent de conversie nog het volgende kunnen worden opgemerkt. De onderhavige conversie beteekent, dat de interpretatie van de goudclausule, die tot nu toe voor de coupons werd gevolgd, wordt „geconsolideerd”, de Dollarleening wordt immers in een Guldenleening omgezet tegen den Goud-dollar koers. Bij den huidige Dollarkoers beteekent dit derhalve een verschil van rond f 120 miljoen voor deze vier leeningen. Maar ook dit punt mag men niet overschatten; immers van generositeit is geen sprake, slechts van het nakomen eener contractueele verplichting. Het feit, dat andere schuldenaren chancereen, kan toch geen aanleiding zijn om een debiteur, die wel zijn verplichtingen nakomt, van overmatige generositeit te betichten. Wat ook de beslissing van den rechter in soortgelijke gevallen moge zijn, de Staat had nooit anders kunnen doen dan het goede voorbeeld te geven van den debiteur te goeder trouw.

Tenslotte nog een enkel woord over de leeningsvoorwaarden der nieuwe 4 pCt. uitgifte. Het is niet alleen de rentelast, die een besparing zal geven, nog belangrijker is de vermindering van den last, die op de begroting zal drukken uit hoofde van aflossing. De Dollarleeningen hadden nl. alle een betrekkelijk korten looptijd; de 6 pCt. leening 1922 A moest in 15 jaarlijksche termijnen worden afgelost, de 6 pCt. 1922 B en C in 30 jaar, de 5½ pCt. 1921 D in 20 jaar, de 5½ pCt. 1923 C ook in 20 jaar, terwijl de conversieleening een veertigjarigen looptijd zal hebben. In totaal moest van de Dollarleeningen per jaar 7½ miljoen Dollar of wel rond f 18 miljoen worden afgelost, terwijl van de nieuwe 4 pCt. leening de aflossing rond f 7½ miljoen zal beloopt, hetgeen dus een besparing van niet minder dan f 10 miljoen uitmaakt!

Dat de regeering tot deze transactie heeft besloten, en wel in den vorm, zooals dit is geschied, is om bovenomschreven redenen alleszins gemotiveerd. Zullen de houders der Dollarobligatiën erop ingaan? Het valt niet te ontkennen, dat na de belijdenis der regeering, dat onze schatkist achter Indië staat, de verleiding zal bestaan om het hooge rendement dezer Dollarfondsen te prefereren boven het 1½ à 2 pCt. lagere der conversieleening. Maar het beroep op de loyaleiteit, dat minister Colijn heeft gedaan, zal ongetwijfeld niet vergeefs zijn, terwijl bovendien, indien een groot contingent der houders tot conversie overgaat, de kleine rest nauwelijks kan aannemen, nog lang te kunnen profiteeren, omdat dan zeker de middelen tot aflossing daarvan gevonden zullen worden. Terwijl toch ook de overweging, dat men nimmer kan weten, hoe toekomstige regeeringen over de goudclausule denken, allicht bij de houders een woordje zal meespreken!

C. A. KLAASSE.

AANTEKENINGEN.

Het verkeer in de Rotterdamsche haven.

Aan de op 18 dezer door den Burgemeester van Rotterdam in den Raad dezer Gemeente gehouden rede ontleenen wij het volgende:

„De verwachting, een jaar geleden gewekt door de ontwikkeling van het scheepvaart- en goederenverkeer gedurende de laatste maanden van 1932, dat wij toen reeds den laagsten stand achter ons hadden, heeft zich voor 1933 bewaarheid. Terwijl sedert 1930 alle verkeerscijfers van jaar tot jaar met groote sprongen terugliepen, kan thans weer, voor het eerst, een zeer lichte stijging worden geconstateerd. Er is niet alleen vooruitgang, wanneer men de maandcijfers van den zomer vergelijkt met die van de overeenkomstige, slechtste maanden van 1932, ook de jaarcijfers voor 1933 liggen over het algemeen iets boven het wel zeer lage peil van 1932.

Het 10.000ste zeeschip voer den 7 November den Nieuwen Waterweg op. Dit was 4 dagen vroeger dan in 1932.

In 1931 deed dit feit zich reeds den 24sten September voor.

In totaal zijn er in 1933 11.805 zeeschepen den Nieuwen Waterweg binnengekomen tegen 11.657 in 1932, zijnde ongeveer 150 schepen meer. De netto-tonnenmaat steeg met 550.000 N.R.T. of 3 pCt. van 18.214.000 tot 18.760.000 N.R.T.

Te Rotterdam zelf zijn in het afgelopen jaar een honderdtal schepen meer aangekomen dan in 1932. Het 10.000ste zeeschip werd den 24sten December ingeklaard tegen den 28sten in 1932.

De tonnenmaat, die in 1931 met 2½ en in 1932 met ruim 3 miljoen N.R.T. was teruggelopen, vertoont over 1933 een kleine stijging en wel met ongeveer 375.000 N.R.T. of 2½ pCt. Aan het einde van het eerste halfjaar van 1933 evenwel had Rotterdam nog een achterstand van ongeveer 170 schepen en 75.000 N.R.T., in vergelijking met de eerste zes maanden van 1932, alhoewel toen in den Nieuwen Waterweg reeds 200.000 N.R.T. meer was binnengekomen. Het aandeel van Rotterdam in het totale havenverkeer van alle Nieuwe Waterweghavens, dat over 1932 reeds tot 75.3 was gedaald, was dan ook in de eerste helft van 1933 verder ingezakt tot 72.4 pCt. In het tweede halfjaar van 1933 evenwel is het Rotterdamsche percentage, mede onder den invloed van de nieuwe zeehaven-geldregeling, gestegen tot 77½ pCt., in hoofdzaak doordat een aantal lijnbooten, die meer en meer elders langs den Nieuwen Waterweg pleegden te lossen en te laden, wederom Rotterdam zijn gaan aandoen.

In totaal genomen bedroeg de stijging van het scheepvaartverkeer in de zeven groote havencentra van de Elbe tot het Kanaal 1 miljoen N.R.T. of 1½ pCt. Terwijl het zeeverkeer langs den Nieuwen Waterweg in 1932 iets bij het Hamburgsche havenverkeer was ten achter gebleven, hetgeen in tien jaar niet had plaats gevonden, is de Nieuwe Waterweg in 1933 wederom eerste geworden in de tonnagestatistiek der N. W. Europeesche zeehavens. Van deze havens zijn Hamburg, Bremen, Amsterdam en Gent in het afgelopen jaar echter nog iets bij hun tonnagescijfers van 1932 ten achter gebleven, resp. met 430.000, 140.000, 100.000 en 150.000 N.R.T., zij het ook dat in sommige dezer havens een tendens in opwaartsche richting aan den dag treedt. Van de havens, welke naast Rotterdam bijdroegen tot verhooging van het gemiddelde, kon Antwerpen in 1933 een vooruitgang boeken met meer dan 400 schepen en ruim 650.000 N.R.T. of bijna 4 pCt., terwijl de haven van Emden, die in 1932 reeds met 300 schepen en 250.000 N.R.T. was vooruitgegaan, haar verkeer in 1933 wederom met meer dan 650 schepen en 600.000 N.R.T. zag toenemen en daarmee haar tonnagescijfer van 1929 met 420.000 N.R.T. of een kwart heeft overtroffen. De verkeerstoename te Emden vond haar oorzaak daarin, dat de ertsaanvoer aldaar, die van 2.000.000 ton in de eerste elf maanden van 1929 was afgenomen tot een half miljoen ton over dezelfde maanden in 1932, in de overeenkomstige maanden in 1933 wederom is gestegen tot 1.130.000 ton, terwijl de uitvoer van kolen, cokes en bunker-kolen van 1½ miljoen ton in Januari/November 1929

is opgelopen tot 2.165.000 ton in 1932 en in 1933 3.160.000 ton heeft bereikt.

De Britsche vlag, die in 1932 de Nederlandsche van de eerste plaats in de tonnagestatistiek onzer haven had verdrongen, is in 1933 met 540.000 N.R.T. of 16 pCt. achteruitgelopen en werd in het afgelopen jaar derde. De Duitse vlag boekte een vooruitgang van bijna 400.000 N.R.T. en veroverde zodoende de eerste plaats, een toename, die ten deele veroorzaakt is door de bovengencemde lijnbooten, die in de laatste zes maanden wederom tot Rotterdam opstoomen. Onze eigen vlag bleef tweede; haar aandeel in het tonnagescijfer verminderde wederom met 80.000 N.R.T., maar het aantal Nederlandsche schepen was 50 groter dan in 1932.

Op de Noorsche vlag, die, gerekend naar de tonnage, met bijna een zesde gedeelte toenam, volgde als vijfde de Fransche, die haar oude plaats behield, ondanks een kleine daling van de tonnenmaat. De Zweedsche vlag bleef zesde, op den voet gevolgd door de Italiaansche, die, na den bijzonder grooten achteruitgang in de laatste jaren, haar tonnagescijfer in de tweede helft van 1933 verdubbelde in vergelijking met het overeenkomstige tijdvak van 1932 en zodoende het peil van 1931 weer iets overtrof.

Het aandeel van de Duitse vlag in ons havenverkeer bedroeg in het afgelopen jaar bijna 21 pCt., dat der Nederlandsche vlag eveneens ruim 20 pCt., dat der Britsche 18 pCt. en dat der Noorsche 7 pCt. De Fransche vlag participeerde met 5½ pCt., de Zweedsche en de Italiaansche ieder met ruim 4 pCt. in onze scheepvaartbeweging. Vermeld moge nog worden, dat het aandeel der Amerikaansche en der Grieksche vlag belangrijk groter is geweest dan in 1932, terwijl het scheepvaartverkeer onder Deensche, Dantziger, Russische en Joego-Slavische vlag eveneens is toegenomen.

Terwijl het scheepvaartverkeer in de zeven genoemde N. W. Europeesche havencentra met 1 miljoen N.R.T. of 1½ pCt. toenam, steeg het goederenverkeer ter zee, dat in de laatste jaren trouwens veel sterker was teruggelopen dan de scheepstonnage, van 71 miljoen ton (van 1000 KG.) in de eerste elf maanden van 1932 tot 76 miljoen ton in Januari/November 1933, d.w.z. met ruim 7 pCt. De aanvoer van massagoed in deze havens was 6 pCt. groter, die van stukgoed incl. massaal stukgoed 10 pCt. Het uitgaande massagoed, in hoofdzaak kolen en cokes, nam zelfs met 17 pCt. toe, maar het uitgaande stukgoedverkeer kon, in totaal genomen, niet boven het zoo lage peil van 1932 uitkomen, zij het ook, dat in één der havens — Antwerpen — een half miljoen ton metalen meer werd verscheept dan in 1932. De wereldmarkt heeft zich nog niet voor de producten van de N. W. Europeesche industrie en landbouw heropend.

Te Rotterdam werd, volgens de jaarcijfers van het Centraalbureau voor de Statistiek, welke dit Bureau reeds thans welwillend ter beschikking stelde, in het geheele jaar 1933 13.4 miljoen ton goederen ter zee aangevoerd tegen 12.2 miljoen ton in 1932. Dit is 10 pCt. meer, een vooruitgang, die zich gelijkelijk bij het aangevoerde massagoed en bij het aangevoerde stukgoed voordeed. Voor zoo-

Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereniging voor de Suikerstatistiek.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen zendt ons onderstaand overzicht van de Internationale Vereniging voor de Suikerstatistiek:

	Aantal werkende fabrieken		Aantal antwoorden	Hoeveelheid verwerkte bieten in metr. tonnen		Suikerproductie in metr. tonnen ruwsuikerwaarde		± in procenten t.o.v. het vorige jaar	
	1933/34	1932/33		1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	verwerkte bieten	suikerproductie
Duitschland.....	209	200	209	8.261.334	6.768.896	1.405.777	1.088.444	+ 22.05	+ 29.15
Tsjecho-Slowakije ...	116	121	116	2.811.171	3.579.216	511.884	634.040	— 21.46	— 19.27
Oostenrijk	7	7	7	1.067.526	1.016.264	172.006	164.899	+ 5.04	+ 4.31
Hongarije	12	12	12	808.429	701.537	133.000	103.410	+ 15.24	+ 28.61
Joego-Slavië	8	8	8	474.306	645.349	74.467	84.779	— 26.50	— 12.16
Iersche Vrijstaat ...	1	1	1	168.000	148.402	30.000	26.782	+ 13.21	+ 12.02
België	36	36	36	1.710.000	1.910.000	247.116	264.385	— 10.47	— 6.53
Italië	51	51	51	2.086.500	2.348.384	296.337	322.253	— 11.15	— 8.04
Polen	61	64	61	1.846.300	2.356.913	344.000	416.936	— 21.66	— 17.49
Denemarken	9	9	9	1.549.000	1.274.400	254.000	191.770	+ 21.55	+ 32.45
Zweden	20	19	21	1.817.700	1.518.679	304.000	235.349	+ 19.69	+ 29.17
Finland 1)									
Turkije (Europ.)	1	1	1	310.000	108.578	44.000	18.121	+ 185.51	+ 142.81
Totaal	531	529	532	22.910.266	22.376.618	3.816.587	3.551.168	+ 3.38	+ 7.47

1) Ontbreekt.

ver het massagoed direct naar ons achterland werd doorgevoerd, bedroeg de stijging zelfs 21 pCt. (erts, hout, enz.), die voor het doorgevoerde stukgoed $7\frac{1}{2}$ pCt. De invoer van massagoed in Nederland via onze haven bleef bijna gelijk, die van het stukgoed en massaal stukgoed vermeerderde met 17 pCt. Een nieuw artikel is kali, waarvan in 1933 50.000 ton werd ingevoerd.

Ook het Rijnverkeer bewoog zich in stijgende lijn. Over de Nederlandsch-Duitsche grens bij Lobith werd in beide richtingen samen 33.6 miljoen ton goederen vervoerd, tegen 32.7 in 1932. Hiervan waren bestemd naar en afkomstig uit Rotterdam 16.3 miljoen ton of 48 pCt. van het totaal tegen 15.2 miljoen ton of $46\frac{1}{2}$ pCt. in 1932. In 1931, 1930 en 1929 was dit Rotterdamsche percentage resp. $50\frac{1}{2}$, 55 en 60 pCt.

Hoezeer al deze verbeteringen van onze verkeerscijfers ook reden tot tevredenheid en hoop in de toekomst mogen geven, toch mag niet uit het oog worden verloren, dat hun beteekenis nog vrij beperkt is in vergelijking tot de enorme inzinking, die zich in de jaren 1930, 1931 en 1932 heeft voorgedaan. Zoo bedroeg in 1929 het aandeel van Rotterdam in het Rijnverkeer 33 miljoen ton; dit is bijna evenveel als thans het geheele Rijnverkeer in het afgelopen jaar, waarvan Rotterdam niet eens de helft kon verwerven.

Het totale goederenverkeer ter zee in onze haven inclusief bunkerkolen steeg weliswaar van 20.8 miljoen ton in 1932 tot $22\frac{1}{2}$ miljoen ton in 1933, maar in de jaren 1931, 1930 en 1929 was dit cijfer resp. 28, 35 en $38\frac{1}{2}$ miljoen ton.

Een factor, die eveneens reden geeft om de verbetering in ons havenverkeer voorshands niet te overschatten, is de neergaande lijn, waarin het uitgaande stukgoedverkeer zich in 1933 is blijven bewegen, een beeld, hetwelk niet alleen Rotterdam, zooals hierboven is gezegd, doch eveneens de andere Noordzeehavens, met uitzondering van den metaaluitvoer over Antwerpen, te zien geven. Over Rotterdam is niet alleen de uitvoer van Nederlandsch stukgoed en de doorvoer van buitenlandsch stukgoed in 1933 in vergelijking met 1932 bijna even sterk teruggelopen als in 1932 ten opzichte van 1931, maar ook in de laatste maanden van het afgelopen jaar konden de stukgoedverrecheppingen nauwelijks boven het lage gemiddelde van 1932 uitkomen. De vraag of in 1934 de uitvoer naar overzee van industrie- en landbouwproducten uit Nederland en N. W. Europa zich zal kunnen herstellen, zal ook indirect voor den toekomstigen goederenaanvoer over onze en de andere Noordzeehavens van groote beteekenis blijken te zijn.

Het aantal opgelegde zeeschepen in onze haven verminderde van 108 op 1 Januari 1933 tot 33 op 1 Januari 1934. De daling van het Engelsche Pond heeft tengevolge gehad, dat een aantal schepen weer in de vaart kon worden genomen, een andere categorie schepen is naar den slooper gebracht of aan het buitenland verkocht, terwijl buitendien in den loop van 1933 vele zeeschepen, die te Rotterdam waren opgelegd, naar de Oude Maas zijn verhaald of daar direct zijn opgelegd. Hun aantal bedroeg op 1 Januari 1934 27, waarvan 23 Nederlandsche en 4 vreemde. Van de op dien datum te Rotterdam opgelegde zeeschepen waren er 22 Nederlandsche en 11 vreemde."

Compensatie en clearing.

Beide begrippen zijn nauw aan elkaar verwant en moeten dienen voor het bereiken van eenzelfde doel. Bij compensatiezaken zegt men tot het buitenland: Wilt gij aan mij iets verkopen, koopt dan ook iets

van mij of geef mij op andere wijze eenig voordeel. Met clearing bedoelt men: Als gij mij iets wilt verkopen, betaal dan met een gedeelte van de kooppenningen nieuwe en ook oude schulden af. Om een clearingovereenkomst na te komen, wordt de opbrengst van in twee landen over en weer gekochte goederen gedeponeed bij de nationale banken der beide landen en geheel of gedeeltelijk gebruikt ter vereffening van particuliere vorderingen. Het sluiten van een vrijwillige clearingovereenkomst is niet gemakkelijk, daar vaak het daarvoor in aanmerking komende land zal weigeren er aan mede te doen en bij gedwongen clearing zou ophouden, goederen te leveren of schulden af te betalen. Dit is aan België gebleken, dat om betaling te krijgen van Belgische vorderingen in Argentinië door wettelijke voorschriften zijn koopers van Argentijnsch graan wilde dwingen, de koopsom niet te betalen aan de Argentijnsche afladers, doch aan de Belgische Nationale Bank, welke laatste de aldus ontvangen bedragen zou gebruiken ter vereffening van Argentijnsche schulden in België. De Argentijnsche regering wilde niet van een dergelijke regeling weten en de uitvoering is ook ver van gemakkelijk, daar de graan leverende Argentijnsche verkopers niet degenen zijn, die in België geld schuldig zijn. De Belgische regering dreigde, dat de clearingmaatregelen op 5 Januari zouden worden ingevoerd en dit heeft tot eenig resultaat gehad, dat Belgische koopers zich gehaast hebben, partijen graan in Argentinië te kopen, waarvan de documenten vóór 5 Januari ter betaling konden worden aangeboden. Van de invoering der wettelijke clearingmaatregelen is in België niets gekomen, en men heeft er de voorkeur aan gegeven onderhandelingen te openen over een vrijwillige overeenkomst. Men kon niet riskeeren, dat Argentijnsche afladers zouden ophouden graan naar België te verladen in het geval, dat voor hen geen zekerheid zou bestaan, dat zij de koopsommen zouden kunnen incasseeren, en België kan niet zonder Argentijnsch graan. Een clearingovereenkomst tusschen twee landen zou in den regel alleen mogelijk zijn, wanneer de beide landen ertoe medewerken, en dat lijkt niet erg waarschijnlijk, omdat in den regel het voordeel aan een kant is en er geen tegenprestatie tegenover staat.

Aan compensatiezaken zijn veel voordeelen voor beide partijen verbonden, want daarbij staan steeds verkopen tegenover inkoop of worden andere voordeelen gegeven bij aankoop van goederen. Zij komen dan ook geregeld voor en zijn zeer goed uitvoerbaar gebleken, mits de omstandigheden dat mogelijk maken. De eerste compensatiezaken zijn door Roemenië gedaan, waar de exporteurs van tabak, hout, graan en andere landbouwproducten het recht hadden voor $\frac{1}{2}$ van de waarde hunner uitvoeren industrieproducten in te voeren. Ook mocht het voor invoer beschikbare bedrag gebruikt worden om oude aan buitenlanders toebehoorende Lei-saldi aan het buitenland te betalen in vreemde valuta. Hier was dus aan de compensatie een element van clearing verbonden. De controle lag bij de Nationale Bank. Daar de exporteurs

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	14/20 Jan. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	14/20 Jan. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	21.375	36.830	61.550	—	—	715	36.830	62.265
Rogge	4.857	16.857	19.049	—	2.000	100	18.857	19.149
Boekweit	—	775	3.228	—	—	25	775	3.253
Maïs	35.397	81.996	76.101	11.521	19.930	22.788	101.926	98.889
Gerst	1.960	10.545	11.489	409	2.329	882	12.874	12.371
Haver	6.659	7.120	17.058	—	—	347	7.120	17.405
Lijnzaad	2.560	10.218	8.796	4.501	10.936	24.909	21.154	33.705
Lijnkoek	4.794	11.292	3.608	—	—	—	11.292	3.608
Tarwemeel	292	715	1.697	94	116	644	831	2.341
Andere meelsoorten	2.165	2.681	2.576	167	167	318	2.848	2.894

natuurlijk niet ook tegelijkertijd importeurs van industrie-artikelen zijn, verkochten zij door bemiddeling van voor dat doel opgerichte bureaux hun invoerpermisies aan importeurs voor soms flinke commissies. Ook is het herhaaldelijk voorgekomen, dat maatschappijen, die in het bezit waren van Roemeensche saldi, welke niet zonder meer in vreemde valuta mochten worden omgezet, en in het buitenland uitbetaald, zelf Roemeensche producten kochten en die in West-Europa verkochten. Men kent het voorbeeld van de Compagnie Internationale des Wagons-Lits, die in Roemenië mais gekocht had en hier verkocht om zodoende haar Roemeensche saldi in andere valuta om te zetten. De Duitsche chemische industrie heeft geregeld door graanfirma's in Roemenië graan laten koopen en exporteeren, waartegen zij hare producten in Roemenië kon invoeren. Deze wijze van zaken doen is niet steeds in het voordeel van de geregelde Roemeensche exporteurs, daar bij den verkoop der partijen graan in West-Europa niet de kostprijs daarvan de grootste rol speelt, doch de verhouding tusschen dien kostprijs en de opbrengst der in Roemenië geleverde producten. Meestal werd door het geforceerd verkoopen de verkoopprijs van het graan gedrukt. Hoogere prijzen kon men niet maken, omdat het in Roemenië gekochte graan niet in Duitschland mocht worden ingevoerd, op de markt werd gebracht in andere West-Europeesche landen, waaronder vooral ook Nederland, en het aanbod in den regel te groot was voor de vraag. Naast Roemenië heeft ook Hongarije groote compensatiezaken gedaan. Voor Duitsche rekening zijn in Hongarije tarwe en rogge gekocht, waar als tegenprestatie ook de betaling van oude schulden tegenover stond. Ook de Hongaarsche tarwe en rogge mochten in Duitschland niet worden ingevoerd en moesten in andere landen worden verkocht, wat ook voor deze een prijsverlaging tengevolge had. Andere landen hebben het voorbeeld gevolgd en geregeld leest men van de totstandkoming van compensatiezaken.

Ook de Nederlandsche regeering wenscht compensatiezaken te doen en den aankoop van grondstoffen te stellen tegenover een of andere tegenprestatie. Algemeen bekend is de aankoop door de Nederlandsche regeering van 80.000 tons Duitsche rogge, waartegen de Duitsche regeering een regeling goedkeurde voor de volledige betaling van scrips. De rogge wordt door den handel van de Nederlandsche regeering gekocht en is reeds voor het grootste gedeelte bij de Nederlandsche consumenten geplaatst. Onze regeering heeft zich op het standpunt gesteld, dat niet alleen Duitsche, doch ook door Duitschland elders in compensatie gekochte en naar Nederland verkochte goederen beschouwd behooren te worden als compensatie-aankopen in Duitschland, waartegenover een Duitsche prestatie behoort te staan. De Duitsche regeering heeft dit toegegeven, doch het bewijs moet door Nederland geleverd worden, wanneer het door Duitschers aan Nederland geleverde niet-Duitsche graan van compensatie afkomstig is. Daar men aan den verkooper niet kan zien, of hij van compensatiezaken afkomstige goederen verkoopt of langs den gewonen weg verkregene, weigert de Nederlandsche regeering den invoer van Hongaarsche rogge toe te staan, wanneer niet bij het verzoek om inklinging de bewijzen worden overgelegd, dat de rogge van compensatie afkomstig is. De koper van Hongaarsche rogge moet dus het verschaffen van die bewijzen door den Duitschen verkooper een conditie maken bij den inkoop. Ook tegenover andere landen wordt hetzelfde standpunt ingenomen. Onlangs werd de toelating in Nederland geweigerd van eene partij Hongaarsche rogge, naar Nederland verkocht door een Fransche bank, welke die rogge in Hongarije had gekocht om in compensatie daarmede textielproducten uit Noord-Frankrijk te kunnen leveren of vroegere leveringen betaald te krijgen.

Behalve de compensatiezaken in rogge met Duitsch-

land, is de Nederlandsche regeering er op uit ook met andere landen compensatiezaken te bevorderen, in de eerste plaats met Rusland. Aangezien koper en verkooper in Rusland één zijn, behoeft eene regeling met Rusland niet ingewikkeld te zijn.

Van Nederlandsche zijde is de wensch uitgesproken dat, wanneer Russische producten in Nederland worden verkocht, ook Nederlandsche producten in een zekere voor Nederland gunstigere verhouding dan vroeger door de Russen zullen worden aangeschaft, en Nederlandsche schepen voor het Russische vervoer worden bevracht. De Russen hebben zich daarmede accoord verklaard en geregeld kan men in de dagbladen lezen over verkoopen naar Rusland. Na verloop van eenigen tijd is uit de statistiek gemakkelijk te zien, of deze regeling naar tevredenheid werkt.

Ook kan het als een compensatiezaak worden beschouwd, wanneer tegenover den invoer in Nederland geen daar direct tegenoverstaande uitvoeren worden bedongen, doch gunstige voorwaarden in het handelsverdrag met het betreffende land. Door onderhandelingen tracht de regeering die te verkrijgen van Argentinië. Ook met Engeland wordt gepoogd iets te bereiken.

Dan zijn er de compensatiezaken met Hongarije en verschillende Balkanlanden. Reeds gedurende geruimen tijd zijn zulke zaken ook voor Nederlandsche rekening gedaan door tusschenkomst van de bureaux in Roemenië, die tegen betaling van eene commissie belanghebbenden tot elkaar brengen, doch deze zaken droegen tot nog toe een particulier karakter. Immenging van de Nederlandsche regeering stuit op bezwaren, welke hun oorsprong vinden in de wijze, waarop de handel in die streken is ingericht. Wanneer de Roemeensche regeering invoerpermisies geeft voor industrieproducten tegen uitvoeren van graan, hout, tabak, enz., dan zal zij er wel voor zorgen, dat die permisies alleen verstrekt worden tegen uitvoeren van in Roemenië gegroeide producten. Wanneer echter de Nederlandsche regeering den invoer uit Hongarije en de Balkanlanden wil compenseren met den uitvoer naar die landen, en in verband daarmede clearingovereenkomsten wil afsluiten, dient zij te weten, uit welke dier landen het geleverde afkomstig is. Nu verschepen Hongarije, Zuid-Slavië, Roemenië en vaak ook Bulgarije via de Roemeensche havens, waar de goederen in zeeschepen worden overgeladen, nadat zij in lichters langs den Donau en zijn zijrivieren zijn aangevoerd. Graan wordt bij overlading in de Donauhavens dikwijls gemengd, zoodat niet meer vast te stellen is, waar het vandaan komt. Wanneer het onvermengd wordt verladen zou om de herkomst vast te stellen bij iedere partij een door een consular ambtenaar of erkende autoriteit afgegeven certificaat van oorsprong moeten worden gevoegd. De oorspronkelijke verkooper echter in het binnenland, die zijn goederen naar Braila verzendt, verkoopt die vaak aan een handelaar in Roemenië en weet niet of zij bestemd zijn voor Nederland of andere landen. De Roemeensche handelaar weet het trouwens ook niet; misschien bewaart hij ze tot zich ergens een verkoopgelegenheid voordoet, hij kan ze ook onverkocht verladen en later de destinatie bepalen of dooreen gemengd verladen ter voldoening aan vroeger afgesloten contracten. Om dus van het naar Nederland uit de Donauhavens verscheepte graan vast te stellen, uit welk land het afkomstig is, zouden van alle uit Hongarije en de Balkanlanden ter verdere expeditie naar de Donauhavens gezonden partijen, certificaten van oorsprong moeten worden gemaakt. Ook van die partijen, welke niet naar Nederland gaan, omdat zulks niet van tevoren bekend is. Dit is geen uitvoerbare eisch en bij menging van verschillende partijen zou de zaak dadelijk in de war loopen. Om iets op compensatiegebied met Hongarije en de Balkanlanden te bereiken, zou men moeten beginnen den handel geheel te ontwrichten en alle

geregelde zaken onmogelijk maken. Dit lijkt tegenover den handel, die het tegenwoordig met de vele regeeringsbemoeiingen toch al zoo zwaar te verantwoorden heeft, niet billijk. Ook mag de regeering zich wel afvragen, of het de moeite loont, den handel te dupeeren om de mogelijkheid van den afzet van industrieproducten door compensatie-overeenkomsten te vergrooten naar de landen, waar het hier om gaat. Zij behooren niet tot de beste betalers en het is lang niet zeker, dat een intensievere export daarheen een voordeel zou blijken te zijn, groot genoeg, dat het tegen de nadeelen zou opwegen. Men zij uitermate voorzichtig met het in gevaar brengen en beknotten van dat gedeelte van onzen internationalen handel, dat nog is blijven bestaan en aan het behoud waarvan wij zoo groote behoefte hebben.

INGEZONDEN STUKKEN.

ARBEIDSBESPARING EN WERKLOOSHEID.

Mej. Dr. E. C. van Dorp schrijft ons:

Ik ben de Redactie zeer verplicht voor haar antwoord op mijn vraag. Daaruit blijkt, dat zij met „kapitaalvorming” niet een aan de tewerkstelling voorafgaande vorming van een of anderen voorraad bedoelt, maar een bestemming, die blijkt uit de tewerkstelling zelf. Kapitaalvorming in dezen zin is dus identiek met tewerkstelling; en zonder die tewerkstelling is er geen kapitaalvorming.

Voorafgaande kapitaalvorming als voorwaarde voor tewerkstelling zich te denken berust dus op een onklaren gedachtengang. Misschien is het inderdaad niettemin een „gangbare opvatting”. Ik heb ze ook wel eens meer aangetroffen, maar ik heb nog nooit iemand aangetroffen, die wist, wat hij ermee bedoelde.

In ieder geval is het antwoord der Redactie zeer geruststellend. Want hoe kwam men ooit uit de werkloosheid, wanneer daarvoor zekere rijkdomsvermeerdering noodig was, terwijl rijkdom alleen uit arbeid ontstaan kan.

Integendeel blijkt, dat voor beëindiging der werkloosheid slechts noodig is, dat de werknemers aan het werk gaan tegen „voor den ondernemer loonende voorwaarden”, waarbij wij weer bij den eenigen eisch: soepelheid, aanpassing van het loon, terug zijn.

EMISSIES IN DECEMBER 1933.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen ¹⁾
Kerkelijke Leeningen f 418.200,
zijnde:
Nederland f 418.200

Totaal... f 418.200,

¹⁾ Conversieleening Prov. Zuid-Holland f 1.500.000 4% obl. à 100% en f 1.350.000 4% obl. à 99% %. Gem. den Helder f 940.000 4% obl. à 97%.

Voorts werd in de afgelopen maand hier te lande de inschrijving opengesteld op een beperkt bedrag:

5½% hyp. obl. Kirklees Ltd. à 100%.

Bovendien:

f 95.000.000, — 3-j. schatkistbiljetten.

De Kerkelijke Leeningen zijn als volgt onderverdeeld:

	Gulden	Rente-voet pCt.	Emissie-koers pCt.
Onze Lieve Vrouw van Lourdes	300.000	5	99½%
Verg. der Zusters Franciscanessen van het Klooster St. Francisus, Aerdenhout	120.000	5	99%

Emissies in 1933.

	Obligatiën	Aandeelen	Totaal
Januari	f 111.190.325,—	—	f 111.190.325,—
Februari	12.250.625,—	—	12.250.625,—
Maart	1.414.500,—	—	1.414.500,—
April	11.291.500,—	f 500.000,—	11.791.500,—
Mei	50.000,—	238.000,—	288.000,—
Juni	—	787.500,—	787.500,—
Juli	—	—	—
Augustus	222.000,—	—	222.000,—
September	7.020.625,—	—	7.020.625,—
October	202.897.125,—	—	202.897.125,—
November	3.888.500,—	462.000,—	4.350.500,—
December	418.200,—	—	418.200,—
Totaal	f 350.643.400,—	f 1.987.500,—	f 352.630.900,—

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden)

	Dec. 1933	Sedert 1 Januari 1933	Overeenkomstige periode 1932
Directe belastingen.			
Grondbelasting	496.994	5.882.402	5.741.128
Personeele belasting ¹⁾	—	—	514.514
Inkomstenbelasting ..	5.829.892	59.748.103	77.572.275
Vermogensbelasting ..	1.198.655	10.833.913	12.795.964
Dividend- en tantiëmebel	259.512	10.204.923	14.276.758
Invoerrechten	9.454.584	79.781.827	81.135.460
Opc. op rechten op d. inv. ²⁾	1.486.343	16.026.454	—
Statistiekrecht	180.124	2.007.781	2.119.876
Accijnzen			
Zout	135.047	2.011.121	2.252.268
Geslacht	639.338	6.702.622	6.687.343
Wijn	286.589	1.473.385	2.297.186
Gedistilleerd	3.598.899	30.974.315	32.849.724
Bier	809.699	10.267.669	11.452.961
Opc. op accijnzen op Bier ³⁾	118.310	1.125.336	—
Suiker	6.606.188	55.994.044	52.867.264
Opc. op acc. op Suiker ³⁾	1.311.757	9.439.411	—
Tabak	2.102.811	22.462.266	26.112.725
Bel. op gouden en zilverw.	88.262	727.532	721.437
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	3.108.531,2	14.800.435,5	16.766.506
Registratierechten ..	1.001.467	11.009.517	10.330.825
Successierechten	2.647.573	32.435.677	35.867.787
Domein-, wegen en vaart.	426.111	3.865.839	4.028.676
Staatsloterij	24.338	655.946	653.902
Loodsgelden	347.451	3.610.266	3.480.861
Totaal-Generaal.	40.135.256	392.040.784	400.525.440

¹⁾ Met ingang v. h. belastingjaar 1931 wordt de personeele bel. geveven ten bate v. d. gem., zoodat de in dezen staat vermelde bedragen uitsluitend vroegere belastingjaren betreffen. ²⁾ Wegens de wijzigingen, tijdens de behandeling aangebracht in het ontwerp dat geleid heeft tot de wet van 24 Dec. 1932, Stbl. No. 634, worden de opcenten op de invoerrechten en de opcenten op den bieraccijnzen lager geraamd dan geschiedde in de toelichting bij de Middelendwet, en worden nieuw ingevoegd de opcenten op den suikeraccijnzen. ³⁾ Hieronder begrepen f 198.617 wegens zegelrecht enz. (Beursbel.). ⁴⁾ f 3.323.636. ⁵⁾ f 3.178.990.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	1.002.169	9.380.209	12.780.911
Verdedigingsbelasting ..			
Opcnten:			
Grondbelasting	294.700	3.678.288	4.560.887
Personeele belasting ..	—	—	24.187
Inkomstenbelasting ..	1.188.086	11.992.929	15.256.752
Vermogensbelasting ..	653.828	5.945.533	7.018.243
Dividend- en tantiëmebelasting	85.760	3.367.742	4.711.330
Accijnzen op Wijn	229.781	1.170.677	1.157.523
„ „ Gedistilleerd	359.890	3.097.431	3.284.972
„ „ Suiker	656.428	5.576.136	3.183.407
Tabaksacc. op sigaretten	553.895	5.977.750	5.306.414
Zegelrecht v. buitl. eff.	30.179	796.477	1.085.863
Invoerr. Zuidvruchten	122.376	1.226.224	809.538
Opc. invoerr. op Zuidvr.	36.713	367.867	—
Totaal	5.213.805	52.577.263	59.180.027

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

	604.262	13.428.909	12.816.213
Wegenbelasting			
Rijwiabelasting	6.505	7.249.562	6.993.222
Totaal	610.767	20.678.471	19.809.435

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET „GEMEENTEFONDS”

	6.590.551	64.577.419	77.940.177
Gemeentefondsbelasting			
Tijd. opc. Gemeentef. bel.	2.329.820	8.190.338	—
Opcnten Vermogensbel.	582.504	5.242.993	6.011.353
Tijd. opc. Vermogensbel.	328.538	1.076.933	—
Totaal	9.831.413	79.087.683	83.951.530

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1933.

Dienstjaren	Grondbelasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1930/31	—	459.709	75.090
1931/32	22.344	1.458.652	246.198
1932/33	729.656	38.820.631	6.839.367
1933/34	5.130.402	19.009.111	3.673.258
Totaal	5.882.402	59.748.103	10.833.913

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

Main table containing market prices for 'ZUIVEL EN EIEREN' (Dairy and Eggs) and 'METALEN' (Metals). It lists various commodities like butter, cheese, eggs, copper, lead, tin, iron, zinc, gold, and silver with their respective prices and units over time.

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

Main table containing market prices for 'BOUWMATERIALEN' (Building Materials) and 'KOLONIALE PRODUCTEN' (Colonial Products). It lists commodities like wood, stone, cacao, copra, coffee, rubber, sugar, and tea with their prices and units over time.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteeringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie van den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 22 Januari 1934.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 23.462.658,44 Bijbnk. „ 492.736,94 Ag.sch. „ 4.427.767,29	f	28.383.162,67
Papier o. h. Buitenl. in disconto	„		—
Idem eigen portef.	f 1.402.500,—		—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„		1.402.500,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 96.681.271,99 ¹⁾ Bijbnk. „ 4.341.359,74 Ag.sch. „ 40.976.582,80		—
	f 141.999.214,53		—
Op Effecten	f 139.739.572,09 ¹⁾		—
Op Goederen en Spec.	„ 2.259.642,44		141.999.214,53 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	„		—
Munt, Goud	f 106.712.745,—		—
Muntmat., Goud	„ 812.738.612,06		—
	f 919.451.357,06		—
Munt, Zilver, enz.	„ 26.790.468,85		—
Muntmat., Zilver	„		946.241.825,91 ²⁾
Belegging 1/8 kapitaal, reserves en pensioenfond	„		21.388.907,61
Gebouwen en Meub. der Bank	„		5.000.000,—
Diverse rekeningen	„		11.205.495,41
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	„		18.331.195,17
	f 1.173.952.301,30.		—

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—		—
Reservefond	„ 3.749.272,82		—
Bijzondere reserve	„ 5.000.000,—		—
Pensioenfond	„ 8.768.415,37		—
Bankbiljetten in omloop	„ 884.556.445,—		—
Bankassignatiën in omloop	„ 71.215,06		—
Rek.-Cour. { Het Rijk f 51.564.904,48 saldo's: { Anderen „ 196.083.881,77			247.648.786,25
Diverse rekeningen	„ 4.158.166,80.		—
	f 1.173.952.301,30 ¹⁾		—

Beschikbaar metaalsaldo f 493.861.486,70
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 1.234.653.715,—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 76.424.425,—
2) Waarvan in het buitenland „ 9.774.892,10

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
22 Jan. '34	106713	812.739	884.556	247.720	493.861	83,3
15 „ '34	106713	812.739	898.733	233.384	493.400	83,3
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen
15 Jan. 1934	28.383	—	141.999	1.403	11.205 ¹⁾
22 „ 1934	29.006	—	141.652	1.403	11.203
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
20 Jan. '34 ²⁾	146.350		189.660	29.350	58.746
13 „ '34 ²⁾	146.010		193.000	26.460	58.226
16 Dec. 1933	109.318	35.120	188.488	28.493	57.646
9 „ 1933	109.076	36.187	190.031	27.797	58.131
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
20 Jan. '34 ²⁾	790	70.220		15.650	67
13 „ '34 ²⁾	940	72.610		13.870	67
16 Dec. 1933	472	9.058	52.676	13.964	67
9 „ 1933	748	9.085	53.165	13.170	67
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
17 Jan. 1934	191.686	365.838	84.980	8.268	13.656
10 „ 1934	191.696	373.196	77.622	8.308	13.866
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
17 Jan. '34	81.771	19.366	114.891	37.108	85.948	50,0
10 „ '34	91.177	19.270	117.483	37.032	78.500	45,1
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
12 Jan. '34	77.254	545	16	5.153	1.128	2.948	3.200
5 „ '34	77.241	506	15	5.361	1.129	2.980	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
12 Jan. '34	6.119	2.216	80.838	154	2.032	14.471
5 „ '34	6.122	2.459	82.247	141	2.042	13.444
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHE RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Devisen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Jan. 1934	383,5	33,8	8,0	2.765,0	64,1
6 „ 1934	389,2	39,5	10,5	2.966,7	62,7
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Jan. 1934	275,1	528,0	3.354,1	457,0	226,3
6 „ 1934	269,4	537,4	3.466,1	495,7	224,5
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 15, 6 Jan. 1934, resp. 40, 37 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data 1934	Goud munt en metaal	Munt en diversen	Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
								Schatkist	Partic.
18 Jan.	2.745	67	778	35	347	40	3.408	154	442
11 „	2.746	67	799	36	347	40	3.447	137	442

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
3 Jan. '34	3.568,9	2.662,7	226,8	106,1	121,1
27 Dec. '33	3.568,8	2.639,8	209,4	110,6	111,1

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
3 Jan. '34	2.431,9	3.071,8	2.877,9	144,9	59,9	63,8
27 Dec. '33	2.432,2	3.080,9	2.829,2	144,7	60,3	63,9

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

3) „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-ingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
27 Dec. '33	24	8.402	8.264	1.914	16.030	4.339
20 „ '33	23	8.459	8.235	1.897	15.921	4.354

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.